

~~29~~

KR/OT

Mártélyi tege-halmi olvasókör

számadása

1905.

Az alábbi a T. tagok szives figyelmébe
és megvizsgálás könyvbe az illetők részére

figyelt nyílt beosztásúak? Olvasási időket
hisz nagyobb beosztásúakban megint kérték?

a válaszmáj

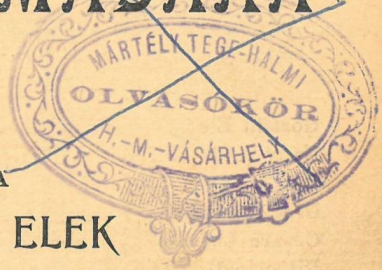
Szfu

II. évfolyam.

„ÉRDEKES KÖNYVTÁR”

IV. füzet.

SÁMSON MADARA

IRTA

GOZSDU ELEK

ÉS EGYÉB ELBESZÉLÉSEK

Martély tégg-halmi olvasó kör

„ÉRDEKES KÖNYVTÁR” KIADÓHIVATALA
BUDAPEST, V., KÁLMÁN-UTCZA 2.

TARTALOM.

	Oldal
Gozsdu Elek. Sámson madara. Elbeszélés	3
Nagy András. Történet. Költemény	23
" " Báránfyelhők. Költemény	24
Gróf Zay Miklós. A sas. Elbeszélés	25
Cesare Lombroso. A szellemi elbágyadás... ..	32
Vittorio Bersezio. Pörös atyafiak. Olasz elbeszélés	38
Ismeretterjesztő apróságok... ..	49
Az élet meghosszabbításáról. — A háborúk költségei. —	
Az emberevők között. — Egy királyné toalett-titkaiból.	
Rejtvényvilág	54

RSO

Bb 1155/4

M 310.523

MEGYEI KÖNYVTÁR

Sáskasichörvár

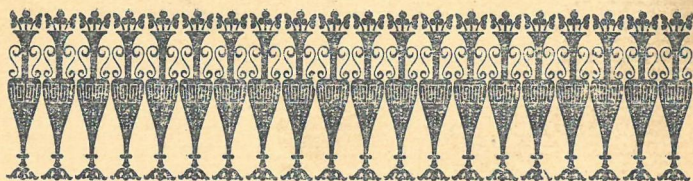
282051

R14

~~DVE~~

~~KÖNYVEK SZÁMOLÓPÉLDÁNY~~

*H. Tóth Sándor ajándéka a „Mórtély
Tegye-halmi Olvasó Könyvnek*

SÁMSON MADARA.

ELBESZÉLÉS.

Irta: GOZSDU ELEK.

Sámsonnak hívták, mégis gyöngébb volt egy közönséges egéرنél. Csodálkozásra ragadta a boltja előtt elsiető embereket, amint rettenetes, piros tenye-reivel belódította a kávé-s zsákokat, a mázsás rizskása-zacskokat, bedobálta a cukorsüvegeket s aztán csupa tréfából fölkapott egy akós hordó heringet s mint valami macska beugrott fűszerszámmal megrakott boltjába.

Az ilyen dolgot ő csak tréfának vette és nem egyszer emlegette vevői előtt, hogy emelt ő már ne-hezebb dolgokat is. Néha azonban, mikor kicsiny boltja kiürült, az áruasztal fölött vassodronyon függő kitömött koronás kígyóra báméskodott s nem egy-szer sóhajtotta magában:

— Hej, hej! Bár mindene egyformán erős volna az embernek!

Széles, vörös tenyerével végig simította aztán ritkás, rendetlen szakállát és a helyett, hogy szám-

adásai után látott volna, leült egy zsák kávéra, egymásba kapcsolta vaskos ujjait és a lábát lógázta. A czukorsüvegekkel aztán bajlódhatott a gyerek, ki rövidre nyírt fejével, szeplős arczával, pohoska hasával úgy nézett ki, mint egy emse ürge.

Esteledett. Sámson megállott a boltajtó előtt és kibámult a szürke homályba; úgy tetszett, mintha az embereket olvasta volna össze, amint a hideg által kergetve, elrohantak a *Zöld elefánt* mellett. A gyéren megvilágított boltban az emberfej formára kifaragott kókuszdiók, számszerint kettő, berakott üvegszemeikkel, mintha vigyorgó fintor pofákat vágtak volna rá, amint hirtelen megfordult és a csomagoló-papírok között piszmogó gyerekek nyers hangon odaszólt:

— Van-e a tálakban víz?

— Éppen most hoztam. Odatettem a szagos vizet is.

— Hozd be az elefántot, zárd be a kirakatot, aztán lódulj haza!

A gyerek nagy nehezen bezipelte a zöld elefántot, odatámasztotta a kávé zsákokhoz, nagy ügyel-bajjal bezárta a kirakat csörömpölő vastábláit, eloltott egy lámpást, megrakta zsebeit a szomszéd kis lánya számára mazsolaszőlővel és elrohant.

Sámson most betette az ajtókat és egyedül maradt a barátságos képű zöld elefánttal, mely arra volt hivatalos, hogy üzletét vevőinek emlékezetébe és szívébe vésse. A zöld elefánt arczában volt valami barátságos, mosolygó vonás, a mi Sámson zavarba hozta midőn levette kabátját, föltúrte ingujjait és rettenetes tenyereit elkezdte előbb tégladarabokkal, aztán barnás, erős lúgszappannal dörzsölni. A sáfrány, a

heringek erős szagát a szappan, a faggyú, a kocsi-kenőcs erős bűzét hosszú kínlódás után levitte a tégla. Minduntalan orrához emelte keze fejét, vajjon érzik-e még valami rajta. Végre ledobta ingét, széles szája mosolyra húzódott, hamiskásan odavágott szemével a barátságos képű elefántra, aztán izmos ujjai közé vette a kölni vizes flaskát.

Látható gyönyörrel csurgatta a másik tálba az illatos vizet és mosolyogva nézte, amint a víz majd az opál ragyogó színeiben, majd tejfehérben játszik. Belemarkolt az illatos vízbe mind a két tenyerével és kéjes gyönyörrel öblögette vele torzonborz arcát, izmos, húsos karjait, vastag nyakát, a síkos víztől vaskos ujjai alatt csattogó füleit.

— Mégis igaza van az én Milimnek! A fűszerüzlet komisz üzlet. Az ember alig közeledhetik valakihez, mindjárt megérik rajta ez a sok mindenféle hal, szappan, sáfrány! Na, de most már jól van. Vajjon meg lesz-e elégedve velem? Hiába! Ilyen fűszerkereskedő-férj nem neki való! Ő nagyon finom hozzám képest. Szegény madaram! Hiába! A boltos csak boltos!

Sámson alig mert megtörülközni. A törülközővel csak úgy csapkodta kezeit, nyakát, arcát; szeretne volna, hogy a kölni víz illatos részecskéi bőrre száradjanak, hogy azokat haza vigye a kényes orrú kis Milikének.

Mind a két tál vizet beleöntötte egy dézsába és megtörülgette a tálakat. Egy papiresomagból kivette a tiszta inget, melyet reggel levetett volt, hogy a fűszerszagok át ne járják, aztán elővett egy piczi tükröt, ügyetlen csokorrá kötötte nyakkendőjét, elő-

kereste jól elrejtett mellényét és kabátját. Megszagolta a ruhákat, vajjon nem szivárgott-e valami bors- vagy halszag a szövetbe, elővigyázatból behintette egy kis kölni vízzel, s aztán erősen szuszogva felöltözött.

A kalap már a fején volt, midőn a pénztartófiókhoz lépett, hogy a mai nap aratását összeolvassa. Széles ujjai között a nagy sietségben a bankók csak úgy szakadoztak, amint egymásután ujjait nyaldosva olvasta. Bizony, a mai aratás nem volt valami fényes. Mindössze harmincz forint, beleszámítva a rézpénzt, meg a két darab hamis húszkrajczáróst is. Sámson a bankókat zsebébe dugta és már az ajtónál volt, mikor eszébe jutott, hogy elfelejtette kiöblögetni a száját. Milike ki nem állhatja a dohányfüstöt: elégszer ellökte már magától e miatt. Odaszaladt a czukortartóüveghez és a szájába vett néhány szegfűszagos czukorkát. Tekintete véletlenül a mosolygó zöld elefántra esett és a mint a lámpát lassan lecsavarta, úgy látszott, mintha a lassan leereszkedő árny alatt a Sámson-czég jelképes képviselője az orrmányát csóválta volna.

Sámson úr, zsebeiben néhány pompás narancs- és al, óvatosan kiszökött a boltból, mintha a fűszerkereskedő Sámson odabent akarta volna hagyni, aztán nagy óvatosan bezárta az ajtót, megpróbálta a lakatokat és lóhalálában elkezdett rohanni gyönyörűséges fészke felé, hol az ő kényes kis madara tollaszkodott.

Szűk utcákon, széles körúton szaladt keresztül; árnyéka a közeledő és elmaradó lámpák fénye alatt majd egy kalapnyi körre zsugorodott, majd kinyúlt, mint egy hosszú fenyőfa. Útközben belebotlott

a vizes kátyúba és kegyetlenül elkáromkodta magát, mikor a lucskos víz összefreccsmentette nadrágját. Végre, erősen pihegve, megállott egy palotaszerű bérház pompás tölgyfakapuja előtt.

Levette kalapját, megtörülte izzadó homlokát s aztán, hogy kifújja magát, csöndesen lépkedett föl a lépcsőkön, mert Milike ki nem állhatta, ha zihálva állított be hozzá.

Sámson Antal úr az előszobában hagyta felöltőjét, kalapját, aztán csöndesen belépett pelyhes fészkébe. A chinai és japán tánczosokkal telepíngált lámpaernyő a világosságot összefogta és azon teljesen odavágta az alacsony kis hatszögletes asztalkára, mely előtt a kényes orrú madár ült és olvasott.

Lomhán fölemelte szőke kis fejét, hátradőlt a virágos, puha pamlag szögletébe, lábait egymásra rakta és gyöngé hangon kérdezte:

— Hát már hazajött?

Sámson úr félénken közeledett hozzá s csöndesen mondta:

— Jó estét, madárkám!

Egy darabig némán bámulta gyönyörűséges madarát, a ki fehér hálóköntösében, mely dúsan meg volt rakva gyöngéd csipkefodorral, a nyaktól kezdve a lábíg, hol a gombok helye van, rózsaszínű csokrokkal, — csakugyan hasonlított valami rózsaszínbe játszó kakadú-madárhoz.

Hófehér arczában, bágyadt szemeiben is volt valami, a mi a kakadúkra emlékeztetett.

Hajlott orra, vékony piros ajkai, kis álla volt a lomha kis madárnak. És milyen élesen tudott siktítani, ha Sámson úr fölkapta, hogy össze-visszacsókolja!

Sámson állítása szerint az egész asszony nem volt nehezebb, mint egy süveg cukor, és az emelgetés által éppen nem erőltette meg magát.

Parányi kezei soványak voltak és melegek; a kisujján egy pompás gyémántgyűrű villogott, mely Sámson tréfás mondása szerint, harmincz süveg cukorba került, de hozzátette azonnal, hogy éppen nem sajnálja és hogy noha a zöld elefánt igen kedvetlen pofát vágott a gyűrűvásárlás alkalmával, ha beszélni tudott volna, talán össze is szidja, azért mégis a leg-tisztább szívből vette meg neki a gyűrűt.

— Hát már hazajött? — nyögte újra Milike.

— Ma korábban csuktam. Rossz idő van. Senki sem jön már a boltba. Aztán meg vágyódtam —

— Szinte megijeszti az embert rendetlen hazajárásával. Az ember sohasem tudja, mikor jön, csak betoppan!

— Hiszen nem toppantam! — felelt félénken Sámson, aztán zsebébe nyúlt és egyenként az asztalra tette a narancsokat.

— Nézze, milyen szépek! Csupa gyönyörűség nézni. Igazi jaffai narancsok. Akkorák, mint egy-egy struczcztojás. Hogy fog majd maga lakmározni! Maga cukros!

— Ismét ízetlenkedik! Ne mondja nekem, cukros!

— Ne haragudjék! Hát nem mondom!

Sámson leült az alacsony selyemkarszékbe és vaskos ujjáival leemelte a széles karimájú tarka lámpa-ernyőt. A fölszabadult világosság egyszerre megragyogtatta az egész rózsaszínű fészket. A csipkefüggönyök rózsaszínű selyemmel voltak bélelve és a bútorok rózsaszínű selyme az előkelő rococo-időkre

emlékeztet. Minden, a mi e kis szobában van, kicsi, kecses, előkelő. A gyertyatartók, melyeket kedves pofájú porcellán-figurák tartanak, az a tömördek apró kis csecse-tárgy, mely a kicsi íróasztalon, a console-tükör zöld kőpárkányán szerte hever, mind annak a szeretetreméltó lomhaságnak a bizonyítéka, mely Milikének egyik kiváló tulajdonsága.

Sámson gyönyörködve jártatta körül sárga szemeit a kedves fészekben. Eszébe jutott a sáfrányszag, az angolnák olajos büze, a bors, a szappan, a szentjánoskenyér és az egész zöld elefánt mindenestől.

Tisztára mosott vörös kezével hirtelen a lámpára borította a tarka ernyőt. Jobban szerette mégis a sejtelmés állapotot. A csin, az előkelő elegancia, az a sok törékeny apróság sehogyan sem volt arányban az ő kávéshordót czipelő, czukorsüveg-dobáló mázsányi erejével. Mintha félt volna a kecses apróságoktól, izmos ujjjaival alig mert hozzájuk nyúlni; azt hitte, ha megérinti, összetöri őket.

Majdnem úgy érezte magát a tarka apróságok láttára, mint a gyermek, mikor egy óriási sziklás hegyre bámul. Az aránytalanság érzete meglepte őt és elfogulttá tette. Nagyon szépek, nagyon törékenyek voltak azok az apróságok, éppen mint az ő Milije és félt tőlük. Titokban haragudott a «csalókra», akik mindezeket a hóbortokat mesés áron forgalomba hozzák, de mert Milikének tetszettek, mert Milike kezébe vette őket, mert szerette azt a sok szemrevaló mindenfélét, ő is szeretni akarta, noha az igazat megvallva, épenséggel nem jól érezte magát a gyönyörűséges fészekben. Mintha vendég lett volna a saját házában, olyan feszesen viselte magát.

— Mit olvastál, édes?

Sámson úr közelebb húzta az alacsony karszéket a pamlaghoz. Az apró rézkarikák a szék lábán fül-sértően nyikorogtak természetes testének súlya alatt. Előre nyújtotta szagos olajjal bekent fejét, sárga szemei tágra nyíltak, mintha föl akarta volna falni a kicsikét.

— Hiába mondanám! Maga azt úgy sem értené meg.

— Igaz. Hát persze! Én csak kettőhöz értek. Az üzlethez —

— És engem szeretni! Már előre tudom, hogy mi jön az üzlet után. Téged szeretni! No bizony, nehéz dolog! Az üzlethez és — téged szeretni! Ne nyúljon a könyvhöz! Tegye le! Kérem, — no tegye le!

Milike egészen elvörösödött, mialatt apró kezeivel kiragadta férje mancsaiból a könyvet. Sámson erősen tartotta magát, jóízű tréfának vette a dolgot és vihogva, röhögve ismételte:

— No! Úgy-e, erősebb vagyok? Úgy-e, nem bírja elvenni?

A huzavona alatt kihullott a könyvből egy arczkép.

— Most már nem kell! Tartsa meg. Érti, tartsa meg, nem kell!

Milike arcza kipirult, lábait kecsesen fölvetette a pamlagra, úgy, hogy a kivágott cipőkből fekete selyemharisnyája bokáig látszott, s aztán duzzogott.

Sámson fölvette az arczképet és a lámpa ernyője alá tartva, mondta:

— Milyen szép ember! Ki ez, czukros?

Milike nyugodtan fölemelkedett, odahajolt az

asztal fölé, egyik karját Sámson izmos nyaka köré tette, meleg tenyerét odanyomta férje szájához, ki egyfolytában körülbelül tízszer megcsókolta a kis tenyeret, aztán csodálkozva mondta:

— Vajjon ki lehet? Csakugyan szép ember. Ne bolondozz, te dobtad a földre az arczképet! Úgy-e, te kópé! Kiváncsivá akarsz tenni! Az öcséd úgy-e, egészen olyan, mint te! Nézd, itt a szeme, a homloka éppen olyan, mint a tied! No mondd meg hát! Ejnye, de nagy kópé vagy, Sámson!

A czukros hirtelen megcsókolta férje nyakát és csókolta mindaddig, míg a nagy mihaszna ember reszketve a boldogságtól, ölébe emelte madarát. Milike most nem sikoltott, hanem türelmetlen, nyafogó hangon követelte, mondaná meg neki, ki ez a szép pofájú fiatal ember.

Sámson nevetett és égre-földre esküdözött, hogy ő nem tudja, hogy az arczkép a könyvből esett ki.

— De hogyan került a kép a könyvbe? — kérdezte a könyvre bámulva Milike, miközben mutatóujjával jobbra-balra nyomkodta alsó ajkát.

— Nagyon egyszerűen, czukros! Lássuk csak. Kitől kaptad a könyvet?

— Mimi küldte.

— Látod, czukros, már megvan. Miminek mint aféle színésznőnek, tömérdek ismerőse van. Lehet, hogy az arczképet olvasójegynek használta és bent felejtette. No, nem igaz, czukros?

— Édes medvém, egyetlen elefantom, édes jószágom, milyen ügyesen rájött maga! Csakugyan így lesz. Hanem megtréfálok Mimit! Várj csak!

— Hát tudod, édesem, Mimi nagyon könnyen

veszi a dolgot. Könnyű volt rájönni. Ma a bolondulásig szeret valakit, holnap olvasójegynek használja az illető arczképét. Ez már így van nála. Hidd meg, azonnal rájöttem, minden fejtörés nélkül! Minden fejtörés nélkül!

A házaspár elkezdte azután a narancslakomát. Sámson elemében volt. Két évi házassága alatt ez volt egyike a legboldogabb napjainak. Kitett magáért fényesen. A madár nem győzte bámulni éles eszét és az ügyességet, melylyel rájött a titokzatos arczkép történetének nyitjára. Sámson illendően meg is kapta fölfedezéseért a jutalmat. Egymást etették a narancszeletekkel, mintha így édesebb volna. A tömésnél gyakran megesett, hogy Sámson bekapta madarának czukros ujjait a szájába, amikor aztán a madár fölsikoltott, Sámson pedig nagyokat nevetett.

A lakoma után Sámson áttért az üzleti dolgokra és madarának kiterjesztett tenyerébe beleolvasta a *Zöld elefánt* mai jövedelmét.

— Nagyon kevés, édes elefantom! Mi lesz belőlünk? Nagyon kevés!

— Hja! Rossz üzletek. Mennyi van már összesen, czukros?

— Összesen? Várj csak. Mindjárt, hadd szedem össze. Van, van összesen kétezer egynéhány forint!

— Jól van. Csak tartsd keményen össze a pénzt. Majd veszek neked kocsit, lovat, nyári lakást, tartok neked szobaleányt, mindent, mindent fogok neked venni, édes madaram! Csak türelem, csak türelem! Úgy-e, édes, ma nem éreztél rajtam semmiféle szagot? Mondd meg őszintén. Úgy-e nem éreztél?

— Ma? Bizony isten, egy cseppet sem éreztem, egy szikrát sem éreztem!

— Köszönöm, édes! Lám, hogy összeszokunk! Mindig mondtam, hogy össze fogunk szokni! Úgy-e, összeszoktunk? Meghaltam volna, ha nem jöttél volna hozzám. Aztán mennyit járáttál magad után, mennyit kínoztál. De most enyém vagy. Enyém vagy testestől-lelkestől. Mert úgy-e, hogy összeszoktunk, édes?

— Igen. Összeszoktunk.

— Lásd, én jó férjed vagyok. Mindent megteszek neked. Szeretlek, imádlak! Csak kívánnod kell és én mindent megteszek neked, mindent, édes madaram. Úgy-e, jó férjed vagyok? Úgy-e, szeretsz?

Sámson még több eféle dolgot fecsegett össze-vissza madarának, és mintha valami jókedvű szajkó volna, mindegyre ismételte:

— Úgy-e, szeretsz? Úgy-e, összeszoktunk?

Az öröm fecsegővé tette Sámson urat.

Milike csak bölintgatott szőke fejével, de nem felelt szóval. Végre aludni küldte Sámson.

Mialatt Sámson vetkőzött, azt gondolta magában, hogy mégis csak csodálatos dolog az a szerelem; Akárki mit mond, azt plántálni, növelni lehet. Íme Milike! Mikor elvette, csak szívelte őt, és a kitartás, az előzékenység szerelemre lobbantatta a madár szívét. A mai est bizonyoságot tett. Oh, azok a csókok mindent elmondtak! Ki hitte volna, hogy ilyen asszony lesz belőle. Már érdeklődik az üzlet iránt is. A pénz rakásra gyűjti! És a mi fő: szeret. Szeret!

Sámson úr boldogan csukta le pilláit. A cukor-süvegek bedobálása, a kávé zsákok czipelése és a boldogság nagyon kimerítették. Férfiasan és egy kifáradt fűszerkereskedőhöz illően horkolt.

A rózsaszínű kakadú-madár azonban nem tudott

elaludni. Csöndesen viselte magát, alig mert mozdulni ágyában, míg férje hatalmas horkantásai után meggyőződött, hogy alszik.

Csöndesen fölkel. Meztelen apró lábaival vi-gyázva közeledett a kis asztalhoz. Félénken keres-gélte kezeivel a könyvet, mert az éjjeli lámpa csak nagyon vékonyan világított és félt, hogy feldönt vala-mit. Megtalálta és kivette belőle a szép pofájú fiatal ember arczképét és csöndesen, pihegő mellel mászott vissza selymes ágyába. Melléhez szoritotta a szép pofájú fiatalember képét, összecsókolta és suttogva ismételte:

— Bocsáss meg, nem tehettem máskép. Kellett mutatnom, különben, ki tudja, mi lett volna. Csak a tied vagyok. Bocsáss meg! Utálok, undorodom tőle! Bocsáss meg!

Ilyen és ehhez hasonló bolondságokat gondolt össze-vissza szegényke az ágyában. Sőt még sírt is! Az arcz-képet párnája alá rejtette, aztán sóhajtott mélyen, hosz-szan és mindenféle képtelen terveket szőtt a jövőre nézve.

Látta magát a szép pofájú fiatal ember karján egy pompás fürdő sétányán, hallani vélte az emberek megjegyzéseit szépségére nézve és szinte elmosolyo-dott, ha Mimire gondolt, aki majd megpukkad mér-gében, mert elhalászta tőle a legszebb udvarlók egyi-két. A szép pofájú fiatal ember azelőtt Mimié volt, most az övé. Testestől-lelkestől az övé. Milyen pom-pás, szép napok várnak rá egy falusi kastély kényel-meiben! A kastélyt sohasem látta, de elképzelte, hogy az egy kert közepén van, óriási fák által környezve; hogy tornya is van, melynek tetején a szélkakas nyi-korog. — A termék falain ragyogó képek, a padlón puha szőnyegek, mindenütt csend, mély csend.

Az inasok lábujjhegyen járnak a folyosón. A nyitott ablakon behallik a kertből a madárdal. Milike, fehér köntösében, csokros, kivágott czipőiben a lépcsőkön lesétál a kertbe. A virágzó gesztenyefa alá megy és beleugrik a háló módjára készített és a falgalyaira erősített hintaágyba.

Elképzelte a válópör kellemetlenségeit és elefántjának bögése majdnem megnevettette.

De ki tudná mindazt a hóbortot följegyezni, amit az éj egy szerelmes asszony fejébe rajzol?

Sámson úr azalatt kialudta magát. Öt óraker szép csöndesen fölkel. — Ruháit lehető óvatossággal magára szedte, aztán czipőit kezébe vette és egy pillanatra megállott a neje ágya mellett. Alig mert lélegzetet venni, nehogy a kis madár valahogy fölébredjen. Egy darabig gyönyörködött a madár szépségében és rettentően ostobákat gondolt. Azt gondolta a többek között, hogy ime, egy asszonynak mindenkéltt kényelmes, szép kis fészek kell, ízlése szerint való bútorok, egy rakás szép kis apróság, néhány ruha, amely jól áll neki, egy kis engedelmesség, odaadó, alázatos vonzalom a férj részéről — és mindezekért a csekélységekért kap az ember szerelmet. Sámson úr odáig jutott hajnali okoskodásaiban, hogy azt mondta, minden asszony és legkülönösebben az ő madara, valóságos gyerek. Egy komoly férfi el sem tudja képzelni, hogy egy hitvány ruha, vagy egy porcellán-figura mekkora örömet okoz egy nébernek. Pedig ők még a boldogságot is abban keresik. Úgy kell velük bánni, mint a gyerekekkel. Mindenben engedni kell; hóbortjaikat nem szabad ellenezni. Ez a házaselet titka.

Sámson úr aztán óvatosan megcsókolta a madár alácsüngő kezét és lábujjhegyen kiment az előszobába; itt fölhúzta cipőit és sietett boltot nyitni.

A pékinasok, a szobalányok nem tudták elképzelni, hogy Sámson urat mi lelta. Az inasokat megkínálta pálinkával, a szobalányoknak bonbonokat rakott a zsebeikbe és minden idomtalanúsága mellett úgy ugrándozott az árúasztal mögött, meg a zsákok között, hogy gyönyörűség volt nézni.

Mikor úgy kilencz óra felé a vevők első ostromát kiállta, behúzta magát elrekesztett kalitkájába, hátradőlt a bőrpárnás karosszékbe és füttyörészett. Nem bírta magában fojtani a szertelen boldogságot — kifüttyülte. Szükségtelen talán mondani, hogy igen hamisan füttyült, de ez nem tartozik a dologra.

Ha egy vevő jött és két krajezárért szegfűszeget kért, akkora örömmel szolgálta ki, mintha egy mázsa cukrot vett volna.

— Új életkedv, Gyuri, új életkedv! mondta az inasnak. — Nem ér az álmoság semmit! Jó kedvvel kell dolgozni. Dolgozni, dolgozni, az a fő! Fogadd tőlem ezt a tanácsot Gyuri, ha boldogúlni akarsz: Jó kedvvel dolgozni! Az álmoság nem ér semmit. Jó kedvvel kell dolgozni! Így ni!

Sámson nekiesett a takarításnak, rakosgatásnak, hordómozdításnak, zsákösszerázásnak és olyan eleven tevékenységet fejtett ki, hogy az inas szinte elképedt.

Délután két óra felé azonban már nyugtalanodott. Elkészítette a kölni vizes üveget, a tiszta törülközőt és valami nyilván képtelen ürügy alatt egy új tégladarabért szalajtotta a gyereket, mert a

tegnapit az üzlet érdekében, egy heringes hordó megtámasztására használta a nagy sietségben.

Három óra felé türelmetlen kezdett lenni. Vonzotta valami a fészek felé. Minduntalan úgy tetszett neki, mintha Milike hangját hallotta volna. Próbált pénzt olvasni, sáfrányt kis adagokba csomagolni. Kiment a kirakat elé, és vizsgálta, elég mutatós-e, aztán megállott a zöld elefánt előtt és gondolta:

— Nagy leszel. Hatalmas leszel; olyan hatalmas, mint a «Fekete kakas»! De ez a biztatás is csak pillanatokra szerzett neki nyugodalmat. Sámson valami kimagyarázhatatlan telhetetlenség lepte meg. Megízlelte az örömet, szomjas lelke ívott belőle néhány cseppet, és most egy tengert kívánt, erőnek erejével bele akart fulladni.

Este ismét a kis pamlag sarkában találta lomha kis madarát. Ott ült ma is, úgy mint tegnap, úgy mint mindig. Sámson megfogta meleg kezét és megcsókolta.

— Úgy-e, nem érzik rajtam semmi fűszerszag?

— Menjen! Maga egyébről sem tud beszélni, mint a fűszerszagról!

— Hát persze! Igaz.

Sámson összedörzsölte piros, fagyos tenyereit. Milike rá sem nézett férjére, hanem halkan dudorázott. Elhallgattak mind a ketten. Sámson tisztán hallotta, amint a kis, fekete márványba foglalt óra ketyyen. Milike is hallotta. Úgy tetszett, hogy mind a kettő arra figyel.

Sámson egyszerre csak fölegyenesedett. Milikének úgy tetszett a homályban, mintha egy ismeretlen mesebeli óriás állott volna előtte és megijedt.

— Édes madaram! Csókolj meg, úgy mint tegnap. Tudod, mint tegnap!

A madár lesütötte szemeit és hideg méltósággal, mintha valami királynő volna, hátravetette bodros, szőke fejét és mondta:

— Ne nyulj hozzám, mert én virág vagyok!

Szóról-szóra ezt a bolondságot mondta a kis fantasztá. Azt hitte, hogy mert a szép pofájú fiatal ember virágnak nevezte, és azt esküdte, hogy hazaviszi az ő pompás kertjébe, melyről a kis bolond annyit ábrándozott, hogy már most igazi átültetett virág, aki még csak most került az igazi talajba. Eddig csak sínlődött, most már virágozni fog. — Az átültetés másnapra volt tervezve, és ő elég becsületes volt még egyszer kijelenteni:

— Ne nyulj hozzám, mert én virág vagyok!

Sámson, a maga fűszeres eszével, éppenséggel nem értette a kijelentést.

— Hát nem bántlak, madaram! Kedvetlen vagy úgy-e? Elküldted Miminek az arczképet? Igazán, gyönyörű ember. Mimike tudja mi a szép! Nem találod?

— Nem!

Sámson úr azt hitte, mert az arczkép alkalmából feslett ki a tegnapi boldogság, ma is kifeslik.

Ismét előkerültek a jaffai narancsok, csakhogy ma nem volt kölcsönös etetés. A tegnapi boldogság nem feslett ki.

Sámson lefekvés közben azt gondolta:

— Hiába! Igazi gyerek. Rá kell hagyni! Most már jól van, már most ismerem. Hála isten! Dolgozni fogok. Gazdaggá teszem. Most már van értelme az

életnek. Dolgozni fogok. Hatalmas leszek, mint a «Fekete kakaş». Dolgozni fogok. Érte. Csak érte!

Milike sokáig égette a gyertyát és olvasott. A könyv kiesett a kezéből és az égő gyertya mellett elaludt. Sámson fölébredt és gyönyörrel bámulta szunyadó kis madarát.

— Úgy néz ki, mint egy szent. Ártatlan kis madaram! Aludj, czukros! Aludj!

Lehelletével elfujta a gyertyát.

.....
 Másnap délben Sámson egy levelet kapott. Fagyos ujjaival alig bírta kibontani. Íme a levél szóról-szóra:

Édes elefántom!

Közös szerzeményünk kitesz készpénzben kétezer és száz forintot. Ennek a fele jogosan engem illet. Hiszem, hogy nincsen ellenedre, ha magammal viszem. Üres kézzel csak nem mehetek! Bútoraimat neked hagyom. Ruháimat, mert úgy sem használhatnád, szintén magammal viszem. Ez igazságos és méltányos. Nem akarlak megcsalni, vagy meglopni. A bíróság is így ítélné. A szobák kulcsait itt küldöm. A pénzt a kis íróasztalom fiókjában fogod megtalálni, melynek kulcsát a szekrénybe zártam, és az ingeid alá rejtettem. A tarka ingek alatt van, balra, a harisnyák mellett.

Ne keress, mert úgy sem fogsz megtalálni. Elementem messze. Mi nem voltunk együvé valók. Nem tudom neked megbocsátani, hogy szerettél. Minek mutattad meg alázatos ragaszkodásodat. Miért voltál rabszolgám? Mi mind a ketten rabszolgáknak szület-

tünk. Én undorodom az uralkodástól, és te nagyon gyöngé vagy. Légy szorgalmas kereskedő, kívánom, hogy olyan hatalmas légy, mint a «Fekete kakas». Isten veled!

Mili.

Sámson összemorzsolta a levelet, behozatta a zöld elefántot, becsukta a boltot és elkergette az inast. Két hét múlva, a «Zöld elefánt» helyett két mérges párducz volt a Sámson-féle üzlet jelképes képviselője. Az üzlet vevője jobban bízott a párduczok szerencséjében.

Sámson úr aztán lesoványodott, lekopaszodott és mindenkinek elmondta, hogy a fűszerkereskedés a legalábbivaló üzlet a világon, mert vörös, fagyos kezeket kap az ember, a ruhája teleszívódik mindenféle szappan- és halszaggal, ami pedig undorítóvá teszi az embert.

Most «gyufában utazik» egy csehországi gyár részére. Hallom, itt sem lesz sokáig maradása, mert iszákos és goromba.

Néhány nap előtt együtt utaztam vele. A kupé egyik sarkába húzódott, nem akart megismerni. Úgy néz ki, mint valami száraz gyökér.

— Hát az asszony, Sámson úr? Az a szép kis asszonyka!

— A váczy-útczában sétál. Szaladjon utána, ha tetszik!

— Nem vette vissza?

— Visszavenni? Én becsületes kereskedő vagyok, uram! Visszavenni? Lehetetlen! Visszavenni! Nem jön! Dehogy jön! Nem jön uram, nem!

És mégis visszament hozzá. És Sámson visszavette a kakadú-madarat, sárgán, betegen, ziháló, köhögő tüdővel. A sok éjszakázás, a tivornya tönkretették.

Panasz nélkül tűrte a beteg, vedlett madár széleyeit.

Jött a tavasz. Sámson a budai hegyek közé ment és egy egész nyaláb ibolyát szedett össze csontos, vörös kezeivel köhögő felesége számára. Az ablakon besütött a nap, a szobában ibolyaillat, zöld levelek szaga, mintha csak az egész tavaszt bevitte volna a szegényes szobába. Sámson az egész nyaláb ibolyát odaszórta Milike ágyába, aztán letérdelt az ágy szélehez.

Milike lázban égő szemei fényesek voltak, orcái pirosak. Reszkető kezekkel szórta szét a virágokat.

— Nem kell! — lihegte indulatosan és apró darabokra tépett egy csomó ibolyát. — Minek nekem virág!

Hirtelen felült és sovány, hideg ujjáival belekapaszkodott férje vörös szakállába. Dűhtől reszketve, kitágult, fényes szemekkel rábámult férjére. Vékony ajkai alig fedték összeszorított fogait. Gyorsan lélegzett. Hosszú ujjai úgy néztek ki a szakáll között, mint a kakadú-madár karmai. Sírt mérgében és elkeseredett dühvel czibálta a vörös szakállt. Üres hangon nyögte:

— Te gyáva! Mire vittél engem! Te — gyáva!

— Édes madaram! Üss, csak üss! Czibálj csak, üss!

— Megöltél! Megöltél! Engedelmes kutya — te!

Engedelmes kutya! Sziszegte és csontos kezével czibálta, ütötte férjét.

— Édes madaram! Az vagyok, az maradok, a te kutyád akarok maradni!

Milike kimerült. Szemeit bezárta s halkán mondta:

— Nem kell! Menj, -- menj. Nem kell. Megöltél, — élni akarok, — élni! — Nem bírta tovább. Hideg ujjai között egy csomó ibolyát szorongatott.

Mikor meghalt, Sámson alig bírta összeszorított markából kivenni a széttépett ibolyákat. Eltette őket emlékül. Az ibolyák rövid idő alatt porrá váltak.

* * *

Egy kávéházban láttam Sámson utóljára. Körülnézett, aztán belenyúlt mellényzsebébe és kivett egy elsárgult papirost, melyben az ibolyaport őrizte. Reszkető kézzel kibontotta a papirost és csontos mutatóujjával turkálva a por között, mondta:

— Meghalt; kezéből vettem ki. Nincsen szaga. Magával vitte az illatját. Inkább a halálos verejték érzik rajta. Csodálatos ez, uram! Nem maradt ennek a virágnak egy parányi kellemes szaga sem!

Ilyen volt a madár emlékezete is.

TÖRTÉNET.

A Gálék házában lóftutnak keményen
Öltöztetik a Gál Julcsát hárman-négyen :
Koszorút fejére, fátyolt az arczára,
Selyem pántlikát a hajló derekára —
Mostan még Gál Julcsa. Nem sok idő múlva
A cigány az utcán Nagy Pálnénak húzza . . .

. . . Ott a templomsoron, első házban szélről
Túri Pista is az esküvőre készül.
Inge újjában vár élesre fent kése :
Ha az enyém nem lesz, ne legyen azé se !
Ma én leszek a pap, mással adlak össze,
Nem kérdi a halál : Julcsa hozzám jössz-e ?
Hogy a nótát hallja, kapuba áll mordúl,
Ott tart már a násznép, hol az úteza fordul . . .

— Itt a lagzi — s Pista ügyet se vet rája
Pedig rá-rá is szól egy-egy czimborája.
Ő csak egyet vigyáz, egyet az egészből,
A legszebb gyöngyszemet az egek egéből,
Nézi a menését, nyiló pirosságát,
Szívéből sarjadó boldog mosolygását,
Áll hallgatag, mintha a templomban volna,
Mintha nem muzsika, az orgona szólna.
Ki tudja, mit gondol ? Mit érez át, mit nem ?
Csakhogy ezt sohajtja : Áldjon meg az Isten !

BÁRÁNYFELHŐ.

Urával baja kelt az új menyecskének :
«A színét se lássam, hírt se halljak róla,
Mintha nem is volna».
S indul az anyjával, hogy *más* lakást néznek.

Rójják az utcákat... Integet az este,
Még se talált lakást a durezás menyecske
«Az se jó, meg ez se»
S hozzá oly szomorú, mintha sirt keresne.

Egyszer csak felderül : Most jövök rá csak ni...
— A Pali házában —
Ott *a m* házunkban, szomszédba, kapóra
Egy kis lakás vóna —
Édes anyám hátha oda mennének lakni. —

Mosolyog az anyja : «Tudnék én *felétek*
Egy csöndes kis lakást ; hátha «megfelelne».
Az igaz, hogy benne
Egy úr lakik is már : de csak elférnétek!...

Nagy András.

A SAS.

ELBESZÉLÉS.

Irta: GRÓF ZAY MIKLÓS.

Elhagyott völgy mélyén fekszik a kis Dovorány, hol a bükkal és nyirfával benőtt hegyek összeérnek, hol száz lépés az egész szemhatár, ahol már vége a nagyvilágnak. A tavasz egy héttel későbbben vonul be oda, mint a vármegye szomszédos részeibe, míg az ősz egy héttel korábban érkezik. Fából épült házi-
kóin nem látunk egyenes vonalat, mert félre van csapva a bemohásodott zsúpfödél s ferdék az egymásba illesztett, fehérre mázolt gerendák. Az apró kis ablakokból füst gomolyog elő, üvegük fényes és fekete ott, ahol nem pótolja helyét egy marok széna, egy régi ujságdarab.

Sápadt arcú, kiéhezett nép lézeng a füstös tanyák körül, rikitó ellentéte az üde természetnek.

A kék hegycsúcsok finoman rajzolódnak az égre; a virágoktól, lepkéktől tarka rétek s az apró kavicsos végig futó ér, mely fölött a szitakötő rezeg, — mind édes hangulatot keltenek. Minek is zavarja az ember a természet nyugalmát e magányos helyen, hol erdő-

mező csak álmodozni tud, az anyaföld pedig csak virágokkal van tele?

A ripacsos Andris ott kalapált bogárhátú viskója körül s pár frissen faragott léczet vert a hibás kerítéshez, pótolni a mult télen eltüzelteteket. Neje az ajtóból nézte egyhangú munkáját, némán és szomorúan, s csak néha szólt vissza a sötét oduba, hol három kis gyerkőcze sírva ténfergett s újra meg újra kérte ama bizonyos falat kenyeret, mely a ház tájékán nem volt található.

— Csönd legyen — mordult fel Andris s letette hosszúnyelű baltáját, — mondtam már, hogy holnapra meglesz a kenyér, meglesz, hogy ha a napot kell is érte az égről lefejtennem!

Az asszony fél-tréfásan tekintett reá.

— Azért ugyan nem ád a zsidó semmit, — mondta szomorú mosolylyal.

— Asszony, hiába nevensz, holnap meglesz a kenyér. Ha nem hiszel szavamnak, add elő kalapot, hogy nyomban mehessek dolgom után.

— Még csak az kellene, hogy azon tarts benünket, amit kalapod árába fizetnek!

— Eh, rossz helyen tapogatódzol, akár csak a babindali doktor, a ki soh'se tudja, mi fúrja az ember oldalát. Hozd elő az öreg födelet s ha éppen úgy kívánod, együtt láthatunk a dologhoz. — Az asszony bement, hogy rögtön visszatérjen, sárga bogyós kék kendőt kötve fejére, míg a ripacsos Andris megvakarta hosszú Corvin Mátyás-féle orrát és föltette a nagy karimájú, zsíros kalapot.

— Gyermeked vagyunk újra! — nevetett és átkarolva a szomorú kis asszonykát, ment vele a zúgó erdőség felé, — madárfészket megyünk szedni. A sas

rigófiakkal eteti fiókáit, ki szólhat meg érte, hogyha én viszont sasfiakkal tartom a kicsinyeimet?

— Szent Isten...

— Úgy bizony. A podhrágyi zsidó, kibe tegnap a falu végén úgy véletlenül beleütköztem, öt forintot ígért minden sasért, a melylyel hozzá jövő szerdáig beállítok. Nézd asszony, azon a ragyás sziklán áll a fészek — már az öregapám öregapja is mesélt róla — hetek óta keringnek fölötte a sasok, okvetlen pár fióka ül a fenéken. Lehozom őket, ha ördögök kerülnek is utamba, öt forintot ígért a zsidó, ha mondom.

Hanem az asszony szeme-szája sírásra fordult.

— Nem engedem Andris, inkább éhen halunk meg mindannyian!

A tót hirtelen rátette széles tenyerét az asszony szájára, amiből kijutott a szemnek, meg a fülnek is, súgott neki valamit a gyermekekről, káromkodott hozzá egy keveset s azzal siettek tovább.

Útközben a vadgalamb kikaczagta, a szajkó meg kigúnyolta őket, de azért a ragyás Andris vitte magával síró feleségét. Megálltak végre egy vízmosás előtt, amelynek két oldalába görcsös, szélcsavarta fák kapaszkodtak, míg a záportól kimosott gyökerek óriás kígyók gyanánt nyúltak szét köröskörül. Fönn a magasban meredezett a fantasztikus alakú, tar kősziklák csoportja, mint egy őskori hadsereg, mely fölött naphosszat rí a vércse, naphosszat vijjog a sólyom. Magasra nyúlt a csúcs, melynek oldalait az elcserjésedett fák, eltörpült bokrok tarkázták, meredeken föl, föl a menny boltozatja felé, de még magasabban keringett egy sas, akár egy sötét jóslat, mely a világot rémítgeti.

A tót elpusztíthatlan jó kedvével megállt egy gondolatnyi időre, kifújta magát, félredobta nehéz kalapját, szorosra fűzte a rozszant bocskor megglazult szíjjait, hóna alá tette baltáját és bátran neki vágott a sziklás tetejű oromnak.

— Asszony, várj meg idele, — rikoltott, mikor kitépte magát karjai közül.

Neje szó nélkül, bárgyú tekintettel nézett utána s mire hervadt ajkain az első szót kiejthette, Andris már magasan csüngött a meredek hegy oldalában.

Gyorsan kúszott fel a magasba, hátra se tekintve, hol egy-egy elvált kődarab indult meg szertelen robajjal és nagyokat ugorva gurult lefelé, míg alatt elterült az asszony lábainál. Andris a gonoszabb helyeken négykézláb kúszott, akár egy majom s bele-belekapaszkodott a cserjék vékony, szívós ágaiba, melyek föntartották, ha lába elcsúszott, vagy bizonytalan helyre hágott. Az asszony félbuzgó, fél-babonás tekintettel kísérte és ajkai halk imát mormoltak.

Perczek multak s Andris, mint önmagának vagy százszorta kisebbített alakja, mint egy parányi tót, amelyet a piacon játékszerűen árulnak, mászkált a sziklacsoportok közt, körülcsúsztatva egy-egy meredek sziklafal oldalán, a tátongó repedések fölött. Csakhogy az öreg sas, mely szemmel tartotta őt, elhagyta kék birodalmát s mind lejjebb és lejjebb keringett a hegy szikla-koronája fölé.

Majdnem egy pillanatban értek a fészekhez — a merész tót, meg az öreg sas, — hol egy óriás fióka vadul sipogott és mutogatta öblös torkát, csúcsos nyelvét. A mint Andris a fészekbe nyúlt, az öreg reácsapott s majd leszédítette a sikos, mohával borított kő-

lapról. Csakhogy a férfi kétkézre fogta erős baltáját, s midőn a sas újabb rohamot intézett szabad fejének, jól érzelt ütéssel fogadta; amint ismét támadott, megint lesújtotta, mígnem karikázott le a cserjések, meg a korcserdők halványzöld lombjai közé.

— Jere, fiam, jere, — mondta Andris és ura lett a karmolva szabadkozó sasfinak, mely tollasodó szárnyait kiterjesztette s úgy hánykolódott, amint lábainál fogva útra kelt vele.

Az asszony odalenn megkönnyebbülve sóhajtott föl, pedig férjének most gyült meg baja igazán. A fölfelé kúszást számba se vette, de ereiben megfagyott a vér, szemei kidülledtek, amint egyik kezében tartva a saszt, farkasszemet kellett néznie a nyaktörő mélységgel, mely mintha csak hivogatta volna őt ölébe. Küzdött, iparkodott, de lábai minduntalan elsikamlottak s kezeire volt szükség, hogy magát az omladozó lejtőn fentarhassa. A sasfit kétszer is odavágta a szirt-hez, baltáját elejtette, amint két kezével egy-egy félig kiszáradt cserje sárgászöld lombjaiba kapott.

— Betha, — kiáltott harsány hangon és az erdők visszhangozták szavait, — ime a sas!

Szorult helyzetén nem tudott másképp segíteni; meglóbálta a madarat a levegőben és a szédítő magasból azon irányba dobta, ahol felesége állott, rémülten darálva tovább egyhangú imáját. A sasfi, mihelyt szabadnak érezte magát, ösztönszerűleg széjjelvetette mind a két szárnyát, az enyhe tavaszi szél fölkapta s úgy ereszkedett le lassan, csöndesen a völgybe, mintha egyéb szándéka se lett volna e világon.

— Betha, — bögte Andris s helyet kotort a kötörmelékben, hogy lábát megvethesse, — vigyázz, siess utána!

A sasfi leért a völgybe, egy puskalövésnyire az asszonytól s elkábitva a röpülés által, alig bírt elmozdulni a helyéből, mikor a halvány nő, odafutva, reáterítette kék kötényét. Reszketve fogta meg s hóna alá helyezte, akár egy tyúkot és azzal hátrább vonult, hogy láthassa férjét, ki most már megkönnyebbülve haladt lefelé.

A hegy legmeredekebb részén járt, vagy ötven lépésnyire az eltörpült fák csoportjától s csak vigyázva bírt lefelé mászni, apró lépcsőket kotorva a sziklatörmelékbe. Hirtelen egy kődarab gurult ki helyéből, épp amint Andris teljes súlyával reánehezedett és nagy lármával indult neki a meredeknek. A férfi hanyatt esett és csúszott utána.

— Jézus — Mária! — sikoltott fel az asszony és halotthalványan állt, kebléhez szorítván a sást, mely végső erőfeszítéssel vágta belé gyöngé karmait kínzója derekába.

Andris csúszott tovább, tán össze-vissza törve, talán agyonzúzva testét s egy szempillantás alatt elérte a törpe fákból, cserjékből álló sűrűt s mint azelőtt a lesújtott sas, eltűnt a haloványzöld lombok között...

Nehéz, nyomasztó perczek következtek most a szegény asszonyra. Nem tudta, Andris életben van-e, vagy pedig elváltozott hullaként függ-e valahol a bozót tüskés ágai közt; nem tudta, elinduljon-e utána s kitegye-e magát férje sorsának? Eszébe jutottak kis gyermekei és várt, várt tovább... hóna alatt a fiatal sással, amelynek karmai kezdetek engedni a kék szoknya ránczai között...

A tót bozontos feje egyszerre előbukkant a hegy oldalán, mint a kelő holdvilág és alakja lassan bon-

takozott ki a cserjés ágai közül. Lassan, óvatosan, négykézláb haladt lefelé. Az út legnyaktörőbb része háta mögött volt, csakhogy azért szent igaz, hogy holtáig meg fogja emlegetni a mai kellemetlen szánkózást!

Még néhány pillanat és egy utolsó ugrással felesége előtt termett. Izmaiban alig volt erő, haja össze volt kúszálva, hátáról czafatokban csüngött a ruha, bocskora széjjelmállott s kezei húsz helyen véreztek. És hogy a dolognak komikuma is legyen, Corvin Mátyás-féle orra éktelenül feldagadt.

Felesége sírva vetette magát lihegő mellére, de ő mosolyogva nézett reá és vidáman mondta:

— Bőröm épebb a kabátomnál, szerencsére megragadtam egy vadszeder indáját s nem buktam neki a legközelebbi fatörzsnek, ami igazán ízetlen tréfa lett volna. De sasunk hogy — miként érzi magát, mutasd az ifiurat, hadd látom közelebről!

Az asszony férje elé tartotta a szegény párát, melynek feje mozdulatlanul csüngött le hosszú nyakáról, de nyomban elő is törtek könnyei és peregtek végig halvány arcán.

— Oda van, meghalt... — zokogta.

Mialatt férje élet és halál közt lebegett, mialatt eltűnt szemei elől s ő a félelem és várakozás közben pokoli gyötrelmeket állt ki, addig-addig szorongatta kebléhez a sasfiókát, míg párája el nem röpült a tavaszi szél gyöngé lehelletével.

— Vége van mindennek! Se pénz, se posztó...
— kiáltott a férfi elkeseredve.

Hanem az asszony gyöngéden hozzásímult.

— A sas oda van, — suttogta, — hanem te élsz, te megvagy, én egyetlen Andrisom!

A SZELLEMI ELBÁGYADÁS.

Irta: CESARE LOMBROSO.

Néhány világraszóló genie szomorú sorsa a tudományos vita egy nemét idézte fel a lángész degeneratív neurózisának elmélete körül, melyet Aristoteles fedezett fel, Diderot, D'Alambert, Leuret, Taine, Radestock, azután különösen Moreau de Tours és én védelmeztünk s a melyre vonatkozólag «L'uomo di genio in rapporto alla psichiatria» című művemben új bizonyítékokat hoztam fel. Ezeket a bizonyítékokat Nesbet «Insanity of genius», Mayalan «A pesszimizmus betegsége» és Ramos Meya «A neurózis az argentinai köztársaság főnökeinél» című figyelemreméltó műveikben megerősítették. Az ezekben felhozott számos eset azonban még mindig nem volt elég arra, hogy a kritikusokat meggyőzze.

Azok, a kik sohasem látják az igazságnak a határát, mert vagy nagyon fenn, vagy nagyon alant állanak és megalégszenek a dolgok felületes ismeretével, azt állították, hogy a lángész minden rendkívüli pathológikus jelensége melyet én csak úgy, mint mások hyperästhesiának, örvöngésnek, beteges érzéketlenségnek, epilepsiának nevezek, a «bágyadtság», a «kimerülés» phänome-

nális jelensége és nem gondolnak arra, hogy a kiváló szellemi képességekkel megáldott emberek nem egyebek rendkívül nagy erejű gondolkozó gépeknél. Ezeknél a kivételes embereknél néha ritka nagyságú koponyákat találunk, (példárá Cuvier, Byron, Schiller), melyek természetesen jobban ellentállnak a szellemi megerőltetéseknek, mint mások. Caesarról tudjuk, hogy egyszerre négy levelet mondott tollba, Rossini egy nap alatt megcsinálta egy operájának a vázlatát, Montesquieu sétakocsizás közben csinálta meg «L'esprit des lois» című művének tervét, Voltaire a «Henriade» legszebb sorait álmában költötte meg és Coleridge-nak az álmában jutott az eszébe a «Kubla». Ezek az emberek egy óra alatt megcsinálják azt, a mihez másoknak egy hónap, egy év kell.

Minden megnyilatkozásuk tehát nem szellemi elbágyadásnak, hanem ellenkezőleg hihetlenségig fokozott szellemi erőnek, tehát hyperästhesiának, a felfogó képesség villámszerű gyorsaságának, a gondolkozás rendkívül éles voltának az eredménye. És ezek a sajátos pathológiai tünetek nem okoznak nekik megerőltetést, hanem megelőzik, vagy kísérik a szellem megnyilatkozását, miként a hallucináció, a delirium, az epilepsia megelőzték Molière szellemének megnyilatkozását és Alfieri alkotásait. Cardano, a nagy matematikus, hat éves kora óta érzéki csalódásokban szenvedett, a szellem csak sokkal később fejlődött ki benne, Leopardinál már serdülő korában feltámadt a hazája iránt érzett gyűlölete, Rousseau gyermekkorában érzéki, bujálkodó tolvajnál nem volt egyéb és Gratry, Mabillon, Vico akkor lettek zsenik, mikor koponyacsonttörést szenvedtek.

És ez az epilepsia, ez a neurosisra és a tébolyra való hajlam éppen nem a szellemi erők elbágyadásának az eredménye, a mi már abból is meglátszik, hogy ezek az állapotok kísérik a legzseniálisabb munka megfogamzását, keletkezését és kivitelét, sőt egész sajátos jelleget adnak neki, annyira, hogy gyakran nem tudjuk: az őrültségnek volt-e nagyobb szerepe a mű megteremtésében, vagy a lángésznek? Hogy ezt felfoghassuk, részrehajlatlanul kell Dosztojevsky, Ibsen és részben Shakespeare műveit és Wiertz képeit és műveit tanulmányoznunk, különösen a «Levágott fej gondolatait» és a «Poliphemos ciklops»-ot, melyeket mint elismert műremekeket, egész bátran egy őrült alkotásainak lehet nevezni.

Ezek a jelenségek sohasem lépnek fel azoknál a tudós könyvmolyoknál, a kik a lángésznek ezzel az osztályával szemben, inkább anyagilag dolgoznak a gondolatokkal, noha műveik azért nem ritkán éppen olyan nagybecsűek, mint ezekéi és a kik, éppen azért, mert ezeket a jelenségeket saját magukon nem észlelik, elméletemmel ellenkező álláspontot foglalnak el. Maglia-Becchinél, Corradinál, Cavadoninál, a nyelvészeknél, régészeknél, statisztikusoknál, a kik napjaikat a könyvtárakban töltik el, sohasem észleltem azokat az erős neurózisokat, melyeket a nagy zseniknél találtam, a kik közül sokan, mint Shakespeare, Byron és mások megírták műveiket, a nélkül, hogy előzetes komoly tanulmányokat csináltak volna s a kiknél ennél fogva nem tételezhető fel a munkatúlterheltség, vagy a bágyadtság.

Egyik a legjellemzőbb és a bágyadtság fogalmának a legtökéletesebben ellentmondó bizonyítékok-

nak az a tény, hogy a zseniális emberek rendszerint hosszú életűek. 143 esetben 134-szer észleltem ezt. Michel Angelo 90, Hobbes 92, Tizian 99, Goethe 83, Voltaire 87, Talleyrand és Franklin 84, Newton 85, Carafa 87 évet élt stb.

Ha a degeneratív neurózis eszméje, mint a szellemnek alapja, első pillanatra visszatetszenék is annak, a ki abban két, egymással látszólag ellentétes állapotot lát kifejezve, az emberi nagyság legmagasabb fokát és az elfajulást, — kételyének el kell oszolnia, ha meggondoljuk, hogy a degeneráció az elmekórtan és az állattan szerint is különbözik azoktól a fogalmaktól, melyeket az ember a közönséges életben csinál magának róla.

A degenerációnak sokszor nemesedés, — szinte azt mondanám, — az emberiség színvonalára való emelkedés az eredménye. A majmoknak, a négylábuaknak több izmuk van (sőt egy egész szervvel, a farkkal gazdagabbak) és azzal, hogy ezeket elveszítettük, tettünk szert szellemi fölényünkre. Az óriások szellemi gyöngeséggel fizetik meg természetük hatalmas voltát, a szellem óriásai pedig a degenerációval és a pszihózissal szellemi nagyságukat. Távol van tőlünk azt állítani, hogy utóbbiaknál nem állhat be a kimerülés. Ez náluk olyan gyakran jelentkező meddőségben, gyakori örülési rohamokban, a kopaszságban és a korai megöszülésben, apoplexiában és az általános paralizisban érvényesül, melynek nem ritkán áldozataivá is lesznek. Néha zsenialitásuk teljes erejének idejében is beáll a kimerülés, melynek tartama alatt saját gondolataikat sem tudják felfogni és megérteni. Azt beszélik, hogy Klopstock a Messiásnak néhány soráról

mondta: «Először csak isten értette, meg én, most csak az isten érti egyedül.» És Tasso sok versét nem tudta megmagyarázni.

Ilyenkor a zseniális embereknek szinte kettős természetük van; gyakran éppen olyan jelentéktelenek, sőt jelentéktelenebbek lesznek a közönséges embereknél és ez a jelentéktelenség egyenes ellentétben áll tehetségükkel és azzal a szellemi képességgel, mely az ihlet pillanatában tulajdonuk. Ostobaságokat követnek el, vagy beszédük trivialisásával ejtenek csodálkozásba. Végül, ha megvénülnek, olyan műveket írnak, melyekben a kimerülés a legvilágosbban jut napfényre, mint Goethe «Faust»-jának második részében, Manzoni «Forradalom történeté»-ben, Silvio Pellico «Az emberiség kötelességei»-ben. Vagy pedig az öngyilkosságig hajtják pesszimista hajlamaikat (Mainländer), melyek már alkotó képességüket is megtámadták.

Tudvalevőleg az olasz írók között sok az öngyilkos (1,000.000 között 619), míg 100.000 napszámos közül csak 36, iparos közül pedig 180 lesz öngyilkos. Girard de Cailloux összeállította Franciaországban az örült-ségi esetek statisztikáját. E szerint egy örült esik

104 művészre,

119 jogászra,

280 íróra,

253 orvosra,

727 mérnökre

5487 bankárra,

18,829 földművesre,

3609 tőkepénzesre.

Ezeknek a pathológiai jelenségeknek azonban nincsen közük a lángészhez, míg a hallucináció, az epi-

lepszia stb. úgyszólván magja a zseniálitásnak és ez vezet arra a magaslatra, a honnan néha, vagy az öregkorban gyakrabban le is zuhan. Ugyanez áll a tébolyról, de a tényleges, akút tébolyról, melynek a genius neurózisával semmiféle közös vonása nincs, ha csak termékeny talajra nem talál, más degeneratív alakulásokban, mint az alkoholistáknál, a gonosztevőknél, a hülyéknél, a siketnémáknál, a kik rossz emésztésre és az agy hyperaemiájára inklinálnak. A legközönségesebb alakulások az üldözési mania, a dühöngés, a paralytikus téboly, mely nagyobb szellemi képességekkel bíró embereknél gyakrabban fellép, mint a többiekénél.

Mindezzel szemben azt hozták fel, hogy ezeknek a kérdéseknek a magyarázatánál a tudományban sohasem szabad szabatos formulákhoz folyamodnunk, hogy az igazságnak nincs szüksége formulákra, hanem vagy ezt, vagy azt az alakot veszi föl. A nap vagy áll, vagy mozog, hanem az lehetetlen, hogy félig álljon, félig mozogjon.

A vér vagy kering az erekben, vagy nem kering. Középut itt nincs. Azok, a kik félig eklektikus formulákat találnak ki, csak félig zsenik és azok, a kik — noha tehetségesek — aljas módon népszerűsége törekszenek, mert tudják, hogy a tömeg nagyrészt csekély szellemi tehetségű, vagy teljesen tehetségtelen emberekből áll, éppen ebből az okból ellenségei a határozott formuláknak és örömmel veszik igénybe azokat a sötét mellékutczákat, melyeken gyöngye közpszerűségük kényelembe helyezkedhetik.

PÖRÖS ATYAFIAK.

OLASZ ELBESZÉLÉS.

Irta: VITTORIO BERSEZIO.

Dr. X. jegyzőkönyvében bizony gyéren akadunk valami egyszerű parasztnévre. Azok a felek is, akik vidékről valók, nem nagyon falusias külsejűek.

Tehát falusi kliense nem igen sok van dr. X.-nek, de kárpótlásul van köztük egy, ki a parasztember typusát a maga teljes tisztaságában képviseli. Majd minden ügyvédi irodának van legalább egy ilyen alakja, aki egyszerűségével gyakran frissíti fel a nagyvárosi iroda fülledt légkörét.

Azt hiszem, még az ügyvédnek is jól esik az ilyen talpig becsületes emberrel beszélgetni. Épp most rázott le a nyakáról egy csomó ravasz városi ügyfelet, akik agyafürt gondolataikkal, folyton áskálódó jellemükkel már úgysis undorral töltötték el. A feje csak úgy zúgott a sok számtól, kötvénytől, váltótól, árútól, csődtől, házaktól, kölcsönöktől és más ily épületes dolgoktól.

Ekkor ismét nyikorgott az ajtó és egy tiszteletteljes «Szerencsés jó napot kívánok»-kal jól megtermett alak köszönt be, aki zavarában folyton a bárány-

bőrsüvegét forgatja, gyűri, gyömöszöli. Az ügyvéd arca önkéntelenül kedvre derül. «Isten hozta, komám uram! Üljön le, no csak üljön le! Maguknál is esett az eső? No, mi jót hozott?» És komám uram erre beszélni kezd a maga egyszerű, őseredeti modorában, meg megrakja beszédét magvas, zamatos mondásokkal és kezével élénken magyarázgat. Az ügyvéd mosolyog. Őt mulattatta a vitás ügy, melynek színhelye a falusi gyep, melyet mohos szalmatetejű házak szegélyeznek, vagy a hullámozó, aranykalászos szántóföld, szóval a nagy szabad természet, ahova kényelmes nagyvárosi lakásából talán nem vágyódik, de szívesen gondol reá, ha egy-egy perczre félre dobhatja poros iratait, törvénykönyveit és szabadon lélegezhet: Őt mulattatja a derék földműves naiv bizalma, melylyel az ügyvéd úr mindenhatósága és ördögi ravaszsága iránt viseltetik.

Azután meglehetősen kellemes az is, midőn a derék parasztgazda bogra kötött zsebkendőjéből, vagy szakadozott imádságos könyvéből a gyűrött bankókat egymás után szedegeti elő és szótlanul fizeti ki a leghosszabb számlákat is.

A mi emberünket dr. X. úr Marco Formio néven írta be a könyvbe. Vagy három évvel ezelőtt lépte át először az iroda küszöbét s azonnal mindenkinek szívét meghódította. Valami peres ügy hozta ide, mely sokkal alkalmasabban szerepelhetne egy idyllben, vagy más valami költeményben, mint a pörös iratokban. Egy almafáról szólt a pör, almafáról, mely épp oly kedves tavasszal, mikor virágaiból a méhek ezrei szívnek édes mézet, mint ősszel, mikor ágai csak úgy roskadoznak az édes, piros gyümölcsök terhe alatt,

A dolog így állott: Marco Formio és Maria Torrina földjeinek határán ősidők óta állott egy magános almafa, melynek árnyékában a két szomszéd békességben szokott volt pihenni aratás idején. Egyszer azonban Maria Torrina asszony ezt a már meglehetősen veszendőbe indult almafát egészen lekopaszította, nem hagyván rajta egy szem almát sem, bizony egyetlen egy szemet sem. (Mint a periratokból kiderült, ez a gonosz cselekedete nem jövedelmezett neki többet egy fél kosár éretlen almánál.) Ennélfogva néhány nap múlva Marco Formio több ívre terjedő panaszt nyújtott be ügyvédje útján birtokháborítás miatt, keresetet indítva szomszédja, Maria Torrina ellen. Ettől kezdve az almafapörből még sok pörösködés nőtt ki; a határ miatt, az árok miatt, az ablakok miatt, stb. más jogtalan birtok miatt, melyeket a szomszéd «vi, clam precario» szerzett, de az almafa folyton előtérben állott, olyannyira, hogy az irodában az almafa Marco Formio személyétől elválaszthatatlan fogalommá vált. «Nos, mi van az almafával?» ez volt az irnokok első kérdése, ha néha Marco Formio barátunkkal szóba állani kegyeskedtek. S az ügyvéd, valahányszor valami új gabalyodást idézett elő védenchez s «rablótermészetű» szomszédnéja között, előbb mindig pontot csinált a papíros közepére s aztán így szólott: «Itt áll tehát az almafa és itt jobbra . . . stb.»

Az utóbb keletkezett pörök legtöbbször így vagy úgy, de már el volt intézve, csak az almafapör nyúlt a végtelenbe, folyton kísértve, mint a tengeri kígyó; nem tudom, mi volt az oka e szokatlan perhúzódnak, bizonyítékhiány, felelőtlenség vagy más valami — biz én nem tudom; nem értek az ilyetén dolgokhoz.

Annyi bizonyos, hogy Marco Formio minden alkalommal azt kérdezte: «És, kérem alázatossággal, mennyire volnánk már az almafával?» «A bizonyítási eljárás nemsokára befejeztetik» — válaszolta az ügyvéd. — «Kerüljön akármibe, nem bánom, de számítson ám föl doktor úr annak az asszonynak perköltséget, amennyi csak ráfér.»

És nem csoda, hogy a jó Marco Formio ilyen rossz kivánsággal volt a szomszédnéja iránt. Gyermektelen, vagyones özvegyember létére zavartalan földi boldogságot élvezhetett volna, hogyha az irigy végzet nem éppen Maria Torrinát rendelte volna szomszédjául. Ez az asszony az egész életét megkeserítette. A telke három oldalról vette körül az ő földjét, — de nem a szomszédi szeretet bizalmas ölelése volt ez, hanem a ragadozó vadállaté, mely körmeit nyujtogatja áldozata felé. Ennek az ingatlannak a határai nem voltak holt vonalak, hanem minden oldalról itt is, ott is előrehaladó lassú mozgással adtak életjelt magukról; a mozgó határkövek gyanúba jöttek, hogy évről-évre beljebb ássák magukat. De még a Maria Torrina lakóháza is, mintha mindjobban terjeszkednék a Marco Formio portája felé, sőt, — óh hallatlan sérelem — még a Maria Torrina tőkjei is szemtelenül átfurakodtak a Marco Formio uram kertjébe.

Persze, nem tudom, a két fél közül melyik játszotta itt a farkas, melyik a bárány szerepét, vagy hogy nem volt-e mind a kettő amolyan farkas természetű, de annyit tudok, hogy az irodaszemélyzet egy része Marco Formio előadását mindig kétes mosolylyal fogadta. Ez a mosoly nem tűnt el akkor sem, mikor Marco Formio égre-földre esküdözött, hogy

ez a nyughatatlan asszony még annyira viszi őt, hogy eladja jószágát s kivándorol Amerikába, hogy torkig van már a folytonos pörösködéssel, hogy ez az asszony maga a megtestesült sátán, hogy ő az oka a férje időelőtti halálának is s hogy ő tudna róla mesélni olyanokat, de olyanokat ám, hogy aki hal-laná, hát minden hajaszála égfelé meredne a nagy szörnyűködéstől.

Eközben egyik pör a másikat követte. Nemrég azt a gerendát, melyet a gonosz asszony két arasznyira tolt be a Marco Formio levegőjébe, törvény-széki ítélettel szerencsésen viaszorították és már az ügyvéd előkészületet is tett egy új pörre, melyben a szomszédnét újabb birtokháborítással vádolták, mert egy bizonyos kerítésből két darab lécet kiszakított. A tények felsorolását az ügyvéd szokása szerint a papírra bökött ponttal kezdte meg, mondván: «Itt áll tehát az almafa—».

— Csak állott, — javítgatta őt most is, meg néhányszor ezelőtt is a jó Marco Formio.

Meg kell ugyanis jegyezmem, hogy a szerencsétlen almafa nem is érte meg a bizonyítási eljárás végét. Egy zivataros éjjelen eltűnt a föld színéről és múlása szép volt és ünnepélyes, miként a ragyogó meteoré: villám perzselte föl és hasította darabokra. Mindez azonban a legkevésbé sem zavarta a pör további folyását, mely tekintet nélkül a kidőlt, elégett fára, folytatta lassú, szertartásos menetét.

Néhány nappal a peres ügy jegyzőkönyvbe vétele után Marco Formio megint csak betoppant az irodába:

— A kereset már be van nyújtva, szólta az ügyvéd.
— Gondoskodott, hogy semmihez hozzá ne nyúljanak?

— Mind a két lécz úgy fekszik ott, amint oda esett.

— Jó. Most arról van szó, hogy a bizottság a helyszíni szemlénél a birtokháborítási cselekedet lehető hű képét találja.

— De baj van ám a dologban, tekintetes uram!

— No, mi az?

— Tetszik tudni, azon a résen át, ahol az a két lécz hiányzik, naponta csak úgy rajzik át a szomszéd-asszony baromfija az én kertembe s elpusztít mindent. Kicsipegeti a pálántákat, feltúrja a földet, lecsipkedi a friss hajtásokat, megeszi a csirákat, elgázolja a virágokat. Hiszen az én boldogúlt feleségem is szerette kérem a baromfit és magam is szívesen látom a kis aranyárga libákat s a kurta csibéket, mikor csipegve futnak az anyjuk után. De ami sok, az sok! Ennek az asszonynak az udvara kérem valóságos baromfiistálló. Csak úgy gomolygott a sok csirke, csibe, kappan, kakas és tyúk. És azt hiszi ügyvéd úr, hogy haszonra, vagy a maga gyönyörűségére tart ez az asszony ennyi veszett sok állatot? Ne higgye! Csak azért teszi, hogy halálra bosszantson engem a sok kotkodácsolás, kukorikolás, csipegés, sáporás, gágogás, károgás, mely kora hajnalban kezdődik s el nem hallgat estig, és hogy a sok szárnyas a kertemben gazdálkodjék és minden veteményemet tönkretegyje. Már régebben sem birtam a sok állattal, de most, hogy az a két lécz hiányzik, odajön hozzám lakni minden baromfi s gazdálkodik a kertemben, minha csak otthon volna. De majd elbánok én velük. Tetszik tudni, veszek magamnak egy duplapuskát és ledurrantom, mihelyt átjön a kerítésen, még ha a legszebb mustra-kakas lesz is.

— Nem sokat használna vele magának. Én más módot tanácsolok. Fogjon meg egy pár baromfit és tartsa vissza kártérítés fejében. Erre magának joga van, barátom. Ezt a zálogjogot biztosítja magának a törvény.

Néhány napra e tanácskozás után Marco Formio ismét jelentkezett az irodában, még pedig szokatlanul felindúlva.

— Nos, zálogba fogta a baromfit? — kérdezte dr. X.

— Zálogba — igenis.

— És mi lett a vége?

— Ez ni! — Hátrasimította száraz, keselyszőke haját, mely alól kékeszöld foltok és véres daganatok látszottak elő.

— Verekedés?

— De még milyen! Maria Forrina a hetesével, meg a cselédjével átjött az udvaromra és rabló, gyilkos, tolvaj, gazember-kiáltások között erőszakkal elvitte tőlem a baromfit. Mikor aztán utána rohantam a kertbe, felkapta az egyik heverő léczet és végig vágott vele a fejemen. Én sem voltam rest, felkaptam a másik léczet és bizony mondom szétzúztam volna a koponyáján, ha a szomszédok le nem fogják a kezemet.

— Majd megtanítjuk móresre ezt az asszonyt. Mesélje el még egyszer pontosan az ügy lefolyását. Mindjárt holnap feljelentjük becsületsértés, testi sértés és idegen lakásba való behatolás miatt. Maga személyesen fog a tárgyaláson megjelenni, én majd ellátom utasításokkal, hogyan viselkedjék a bíróság előtt. Én magam is elmennék oda, de mostanában lehetetlen. Igen fontos ügyeim vannak.

E beszélgetés után Marco Formio igen sokáig nem mutatkozott az irodában; olyan sokáig, hogy mindenkinek feltűnt. Elmúlt egy hét, elmúlt két, három hét s az irodaszemélyzet már fájdalmasan nélkülözötte a derék földmívest. Időközben nagy dolog történt: a bíróság az almafa ősidők óta húzódó ügyét teljesen a Marco Formio javára döntötte el.

Mikor azután pár hónap múlva Marco Formio uram ismét jelentkezett az irodában, dr. X. úr diadalmasan lobogtatta feléje az ítéletet.

— Megnyertük, barátom, megnyertük!

De a diadalittas ügyvéd nem csekély meglepetésére a Marco Formio szemei csak egy pillanatra ragyogtak föl, azután ismét köd borult rájuk s arczán a legnagyobb zavar tükröződött.

— No, mit áll itt olyan szánalmasan? Mi történt? Talán a járásbíróság Maria Torrina javára döntött a becsületsértési pörben?

— Nem a'!

— Hát akkor mi a baja? Olvassa csak el ezt a pompás ítéletet. Az az asszony bizonyosan elájult, a mikor megkapta. Csak nézze meg, milyen óriási összeget fog ő magának fizetni.

— Már késő — dadogta Marco Formio uram.

— Késő? Miért késő? — kérdezte bámúlva az ügyvéd.

— Mert már félig-meddig egy pár vagyunk.

— Maga — meg Maria Torrina?!

— Tegnap hirdettek ki bennünket először a templomban.

— Lehetetlen! Maga, — maga elveszi azt az asszonyt..., de mondja el az Istenért, hogy eshetett ez meg?

— Megegett, bizony már megegett. Hát ott kezdődik a história, mikor a becsületsértés miatt a járásbírósnál tárgyalásunk volt. Mikor beszólítottak bennünket az irodába, hát a bíró háttal volt felénk fordúlva és ült az asztalnál. Talán ismeri is a tekintetes úr?

— Láttam egynéhányszor. Ám olyan régi módi bíró, ki legjobban tenné, ha nyugalomba menne.

— Persze, nagyon öreg úr az már. A haja hófehér, De az arcza majd kicsattan az egészségtől. Tehát háttal felénk ült az asztalnál és írt. A másik asztalnál egy írnok úr ült, aki tollal kezében rendezte az írományokat. Egy darabig hallgattunk és vártunk. Hanem Maria Torrina nem tűrtöztette magát és megeresztette a nyelvét. Hál' Istennek én sem hallgattam. Soha életében nem hallott olyan igazságokat, amiket én odamondogattam neki. Elmondtam mindent, ami a szívemet nyomta.

Föltálaltam minden bűnét és minden sértést duplán adtam vissza. Dühöngött, sírt, toporzékolt, — szóval, olyan spektakulumot csináltunk, hogy a törvénybeli fiatal urak ijedten szaladtak be a szobából s az írnok rémulten nézett a bíró úrra. Az jókedvűen bölintott a fejével, mosolygott és tovább írt. Mikor már minden haragomat kiöntöttem és Maria Torrina is belerekedett a sok kiabálásba, megfordult az öreg úr, tollát a füle mellé dugta, tubákolt, nagyot prüszszentett és így szólt: «No, megmondtatok egymásnak már mindent? Azt hiszem, legjobb lesz, ha kezet fogtok és szép békességesen hazamentek. És legjobb volna, ha általában becsületes szomszédi szeretetben és egyetértésben élnétek és bennünket ilyen ügyekkel nem zaklatnátok. Ezzel a folytonos viszálykodás-

sal nem sokra mentek. Odavész majd becsületetek, meg a kis földetek is elúszik ám.»

— Ilyenek ezek az öreg urak! — vágott közbe az ügyvéd dühösen. Papot csinálnak a bíróból, esketést a tárgyalásból. No, hogy ment tovább? Megtartotta az utasításaimat?

— Mit tehettem volna? — szólt Marco Formio zavartan. — A bíró úr olyan szépen a lelkünkre beszélt és olyan jókat mondott, hogy végre is nevetve kibékültünk.

— Igen?! No, szép dolgot csinált itt maga! — dühöngött az ügyvéd és izgatottan járt-kelt a szobában. — Hát így hallgat kend az én tanácsomra, hát minek is jön hozzám tanácsért?! Minek pörösködik? Hja, persze, elfeledtem, hogy most már egymáséi lettek. Talán a bíró mindjártössze is boronálta magukat, mi?

— Hát úgy félig-meddig. Mikor kezét fogtunk az asszonynyal, azt mondta a bíró úr, hogy így kellene tenni a pap előtt is és egyszerre vége volna a sok pörnek, tárgyalásnak, meg veszekedésnek. Úgyis az Isten is egymásnak teremtett bennünket. Erre szépen hazamentünk, mindegyikünk más úton. Jövő vasárnap bementem a városba misét hallgatni. Itt aztán a káplán úr olyan szépen beszélt a szomszédi szeretetről, békességről, egyetértésről, a nap olyan szépen sütött be a színes ablakokon, hogy a szívem igazán fölmelegedett. És mikor hazafelé ballagtam és láttam Isten áldását az aranyos vetésen és néztem a sok ezer kis bogárka és méhecske nyüzsgését, rajzását és olyan békés csend volt az egész vidéken, hát eszembe jutott az öreg bírónak a tanácsa. És mindinkább beláttam, hogy csak akkor fogok nyugodtan

élhetni, ha Maria Torrinát elveszem. Hiszen nem is csúnya asszony, ért a gazdasághoz és a telkeink is szépen egymás mellett vannak. Így értem a kocsmá elé. Ott fáradtan és kiizadva megállottam és néztem a szomszédasszony barátságos házára. A szőlő sűrűn takarta a falat és felkapaszkodott a sátoros tetőre. Az udvar, meg a kert tele virágokkal meg szép tányéros napraforgókkal. Szegény megboldogult feleségem idején az én portám is ilyen volt. Egyszerre megpillantom a szomszédasszonyt, amint az ablakban a virágait öntözte. Meglepetésemben önkéntelenül süvegemhez szaladt a kezem és ő mindjárt barátságosan mosolyogva így köszöntött: «Isten hozta, szomszéd uram! Nem jönne be egy pohár sörre? És én bementem ... és ... és ...»

— No hát mit keres énnálam? Talán a házassági szerződést is én írjam meg? rivallt rá az ügyvéd.

— A miatt majd a napokban együtt bejövünk a tekintetes úrhoz. Most más kérésem volna.

— Ki vele, beszéljen!

— Hát tetszik tudni, már tanakodtunk leendő közös birtokunk felől. A jövedőbelim telke, — tetszik tudni, határos egy oldalon a Cuccio talyigás földjével. Ravasz egy ficzkó ez a Cuccio, mondhatom. Tetszik tudni egy csöppkis mákföldje van ottan és a gazember gyalogutat tipor a jövedőbelim szántóföldjén és ...

Az ügyvéd arcza egyszerre felragyogott.

— Lassan, lassan komám uram, szólott jókedvűen. Mindent fel kell írunk szép sorjában. Várjon csak, kihegyezem a czeruzámat a gazficzkó számára. No! «Itt áll tehát — azaz itt állott az almafa és itt jobbra stb. ...»

Ismeretterjesztő apróságok.

Az élet meghosszabbításáról. Moltke, a nagy német hadvezér szerint, aki tudvalevőleg rendkívül magas életkort ért el, az egészség titka a mindenben való mérsékletben és a szabadban való gyakori testmozgásban rejlik. Chevreuil nagyon mértékletes volt az evésben és épp úgy, mint Cornaro, nagy súlyt fektetett az állandó jó kedélyhangulatra. Victor Hugó, a nagy francia író, aki szintén késő aggkorában húnyt el, a következő felírást vésette házának egyik falára: Kelj föl hat órakor, ebédelj tízkor, vacsorázz hatkor, fekj le tízkor és tízszor tíz évet fogsz élni. Sir James Sawiger receptje valamivel hosszabb és így hangzik: «Aludj nyolcz órát a jobb oldalon fekvé és egy szabadon álló ágyban; kerüld reggel a hidegmosdást, hanem fürödj helyett a test hőmérsékletének megfelelő vízben; tégy a reggeli előtt egy kevés testmozgást; csak kevés és eléggé megfőzött húst egyél. Szükséges naponta mozgást tenni a szabadban; a lakásban nem szabad élő állatokat megtűrni, mert betegségek csíráit hurozolhatják be. Élünk lehetőleg faluhelyen és gondoskodjunk mindenekfölött jó ivóvízről és száraz lakásról; legyen továbbá fog-

lalkozásunkban változatosság és elegendő, rövid pihenők. Küzdjék le nagyravágyásunkat és legyünk jókedvűek!» — «Aki száz éves kort akar érni, — mondja Sir Benjamin Ward Richardson, — az ne dohányozzék és ne igyék és különösen ne tegye az utóbbit, továbbá egyék csak nagyon kevés húst. Keljen korán és dolgozzék lehetőleg keveset mesterséges világítás mellett. Végül ne erőltesse meg magát a vagyonosodásra való törekvésben, ne bosszankodjék és győzze le nagyravágyását!»

A háborúk költségei. A Novoje Vremja azt írja, hogy Oroszországnak a keletázsiai háború minden hete 1,097.250 font sterlingbe (24 millió koronába) kerül. Az angolok a délafrikai háborúra összesen 211,948.000 font sterlinget, vagyis hetenkint kereken 1,500.000 font sterlinget költöttek. A krími háború összes költségei 313,000.000 font sterlingre rúgtak. Ebből 142 millió esett Oroszországra, 93 millió Franciaországra és 78 millió Angliára, illetve hetenkint Oroszországnak 1,400.000, Franciaországnak 900.000, Angliának pedig 700.000 font sterlingjébe került a háború. Az amerikai Egyesült Államok függetlenségi háborújokat anyaországukkal szemben egészben 121 millió, vagyis hetenkint 1,600.000 font sterling költséggel vívták ki. Modern háborúk közül legdrágább volt az 1870—71-iki német-francia háború, amely Franciaországnak 316 millió font sterlingjébe, vagyis minden héten 7 millióba került. A napoleoni háborúk viszonylag elég olcsók voltak. Franciaország összesen 255 millió font sterlinget költött, míg Anglia mely a többi harcban álló államokat pénzügyileg támogatta, 831 milliót.

Az emberevők között. Daczára a legújabb földrajzi kutatásoknak, még mindig élnek Afrika belsejében olyan vad népdörzsek, amelyek előttünk, európaiak előtt úgy szokásaikban, mint erkölceikben, életmódjukban teljesen ismeretlenek.

Ezek közé az ismeretlen afrikai törzsek közé tartozott még nemrégiben a Kamerun belsejében élő bakoko-négerék törzse, amelynek eddig csak nevét ismertük. Schlopp Eberhard német kutatónak sikerült végre eljutni óriási küzdelmek után ennek a vad törzsenek a közelébe.

Vállalkozása többször hajótörést szenvedett, mert a bakoko-négerék vad erőszakkal verik vissza az európaiak minden közeledését. Végre úgy tudott csak bejutni a törzs lakóhelyét képező területekre, hogy kitűnően eltanulta a törzs nyelvét és szokásait. Így aztán még mindig sok küzdelmek árán, de mégis csak közelükbe férközött ezeknek a vad afrikaiaknak és tizennégy teljes hónapot töltött közöttük.

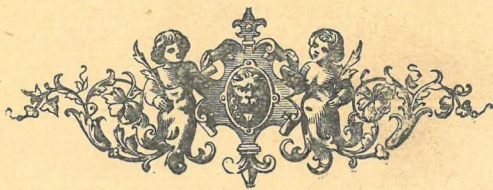
Ez a német tudós most következőleg ismerteti a bakokok törzsét: A törzs csak alig kétszáz esztendeje él a jelenlegi lakóhelyén és ezért a többi néger törzsek «uelle»-éknek, azaz idegeneknek is nevezik a törzs tagjait. Az idegenszerűség különben külső jelekben is megnyilatkozik a bakokoknál. Arczuk formája például teljesen elüt a többi benszülöttekétől és határozottan szemíta-eredetre vall. A bakokoknak hajlott sasorruk van és mandulavágású szemeik. Belső életük is egészen más, mint a többi benszülött törzseké. A bakoko törzsfőnökök csak a hadviselésben bírnak vezéri hatalommal, a törzs belügyeit, főként pedig az igazgatószolgáltatást az öregek tanácsa intézi teljhatalommal.

A bakokoknál csak kétféle ítélet van. Vagy teljesen fölmentő, vagy halálos. A halálos ítéletnek azonban többféle fokozatai vannak, amelyek között az a legenyhébb, hogy az elítéltet megkötözve a krokodiloknak vetik táplálékul.

A másodfokú halálos ítélet az, hogy a bűnösnek föl vágják a hasát, telerakják kövekkel és vízbe dobják. A szigorú büntetések közé tartozik aztán az, ha a megkötözött elítéltet egy hangyabolyba fektetik, ahol a hangyák élő testét darabonként marják le. De vannak ezeken a módokon kívül még olyan halálos ítéletek is, amelyeket elmondani is borzalom. A legborzasztóbb mindenesetre az, mikor darabonként szakgatják szét az elítéltet, hogy fölfalják. Mert a bakokok emberevők és nagyban hódolnak az emberhús élvezetének. Háborúikat is csak azért viselik, hogy elegendő emberhúshoz jussanak. Schloppnak, aki köztük élt, sokszor forgott veszedelemben az élete azért, mert le akarta őket szoktatni az emberhúsevés rettenetes szokásáról.

Egy királyné toalett-titkaiból. Az angol királynét joggal tartják Európa egyik legelegánsabb asszonyának. Különös gondot fordít keze ápolására és a harisnyáira és teszi ezt benső ösztönből, mert sem a királyné harisnyáit, sem mezítelen kezeit közönséges halandó még nem igen látta. A királyné keztyűi a legkülönbözőbb formájúak. Van olyan, amit íráskor használ, ezeknek a keztyűknek bő hüvelyk- és mutatóujja van. Van keztyű — és ez is igen kényelmes szabásu, — amelyet a királyné kézimunkáinál használ. A lunch- és ebédkeztyűk is kényelmesek, míg a séta- és estélykeztyűk a legszorosabban simulnak a királyné-

nak ideálisan szabályos kezére. A királyné rengeteg sok keztyűt fogyaszt, már csak azért is, mert az angol hölgyek kiváló szerencsének tekintik, ha egy a királynétől levetett keztyűt megkaphatnak. E célból semmiféle intrikát, vagy fogást nem restelnek, csak-hogy a teánál diadalmasan mutogathassák a drága ereklyét. A királyné elhasznált harisnyáit mind komornáinak ajándékozza. Párisban egész éven át dolgozik egy szövőszék, amely csak az angol királynénak készíti a legfinomabb selyemharisnyákat, párja 25 és 150 frank közt ingadozik. A legdrágább harisnyáknak valódi valenciennes-entredeuxjük van. De a királyné még távolról sem hordja a legdrágább harisnyákat. Egyes párisi nők 500—600 frankot fizetnek a harisnya párjáért. Ezeket a harisnyákat sugármódra szőtt valenciennes-entredeux fonja át és gyártásuk módja egyelőre titok. Az angol királyné az ilyen raffinementoknak nem barátja, mindazáltal, ameddig csak az angol korona fénye terjed, ő a legelső női divattekintély.

REJTVÉNYVILÁG

az „Érdekes Könyvtár“ állandó ingyen melléklapja.

Szerkeszti: Miklóssy Elemér.

I.

Verses számrejtvény.

Közli: *Gálffy Zsigmond*, tanuló, *Kolozsvár*.

1. 2. 21. 22. 6. A ki ennek vizét issza,
Vágyik annak szíve vissza.
3. 58. 4. 27. 26. 8. Körül s benne halmok, bérczek,
Védvára volt nemzetünknek.
5. 16. 28. 63. 18. 34. A szív magasztos érzelme,
Megvan ez minden emberbe.
7. 9. 63. 8. 44. Petőfi kedves madara,
Egy szép verset is írt róla.
13. 55. 17. 32. 10. Minden állat cselekszik így
Életében, halálaig.
11. 12. 33. 9. 30. Könnyelmű emberre ne bízd,
Mert ez hamar veszélybe visz.
20. 26. 25. 31. Férfinevet ad e négy szám,
Melyért rajong sok szép leány.
59. 65. 64. A földműves nép eszköze,
Szarva van, de nem dőf vele.
21. 22. 23. 24. Tested legnemesebb szerve,
Minden érzésnek székhelye.
35. 36. 37. 47. 38. FÜRGE állat, sziklákon mász,
Nehezen ejti el vadász.
40. 41. 54. 6. Nagyon szerencsétlen ember,
Kit neveznek e jelzővel.
48. 49. 50. Kéttagú férfinév lesz ez,
Ha helyettük betűt teszsz.
45. 46. 63. Ekkor nem dalol pacsirta,
A vizeket jég borította.

55. 56. 29. 37. 53. 51. 57. 60. Hit, remény és ez testvérek,
E háromból áll az élet.
61. 62. 19. 3. 39. Nagy nemzet ez Európában,
Tőlünk északnyugatra van.
15. 16. 14. Rettegett a török sereg,
Ha Hunyadi vezette ezt.
52. 59. 43. 57. 56. 41. 42. A mérlegeknél használják,
Más szóval súlynak is hívják.
- 1—65. Petőfinek van egy verse,
Amelynek ez a kezdete.

II.

Koczká-számrejtvény.

Közli: *Ifj. Szücs Pál*, fodrász, *Baranya-Vörösmart*.

10 ¹⁰	20 ¹⁰	30 ⁵⁰
40 ⁹⁰	50 ⁵⁰	60 ¹⁰
70 ⁵⁰	80 ¹⁰	90 ⁹⁰

Ezen számok a koczkában úgy helyezendők el, hogy azok összege bármely sorban összeadva (jobbról balra, balról jobbra, fölülről lefelé és keresztben is) 150-et adjanak.

III.

Rejtett nevek.

Közli: *Losonczi Szlafkay Józsika*, *Nagyvárad*.

A hajó lángba borult.
Berta máskor tanulj ám!
Hamar iskolába menjete!
A körtefán ízes a gyümölcs.
Tibor csak délután mehet el.
Teréz igen hibásan ír.
Aki dalolni szeret, az vígkedélyű.
Hamar gitározz csak!
E virágcserepbe nő az ibolya.
Lassan gyúl a lámpa ma.

Minden mondatban egy-egy keresztnév van elrejtve.

IV.

Szótalány.Közli: *Radics Ilona, Kaposvár.*

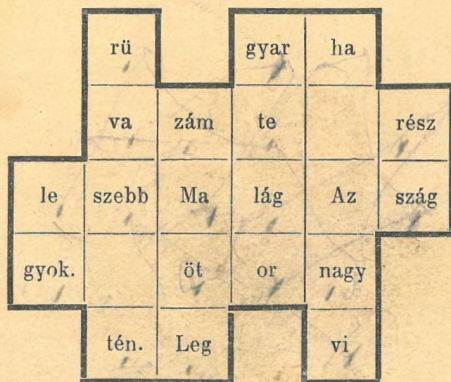
Nyolcz betű és három tag
 Alkotja meg szavamat.
 Elválasztva kétfelé,
 Két külön szót ad eléd.

A második hatalma
 A világot uralja.
 Hatalma elragadó,
 De ereje borzasztó.

Az elsőt, ha kívánod,
 Gyógyszertárban találsz.
 Sok életnek mentője,
 Mégis van, ki fél tőle.

Az egészet ismerni
 Nem lehet, csak érezni.
 Az egyiknek játéka,
 Másik meghal miatta.

V.

Sakk-rejtvény.Közli: *Kupcsék Lajos, ev. tanító, Nagylak.*

VI.

Tréfás kérdés.Közli: *Gerencsér István, Zala-Egerszeg.*

Ahol nincs, onnan elveszem és ahol van, oda teszem. Mi az?

VII.

Koczká-betűrejtvény.

Közli: *Schwarz Jakab*, tanító, *Ó-Besztercze*.

I.	a	a	e	e	e	e	e	II.	
	r	s					v	é	
	r		s		y			i	
	r			s				i	
	r		y		s			i	
	p	z					t	o	
III.	n	n	l	g	g	f		o	IV.

A betűk úgy helyezendők el, hogy a következő értelmet adják

I-től II-ig: Ott találni, hol szőlő terem.

III-tól IV-ig: Egy folyócska Erdélyben.

↖ -tól ↗ -ig (keresztben): Gyümölcsfa.

↙ től ↘ -ig « : Természeti tűnemény.

VIII.

Tréfás számrejtvény.

Közli: *Horváth Máté*, felső ker. iskolai tanuló, *Szeged*.

Egy kertben van összesen 21 gyümölcsfa és pedig az almafából kétszer annyi, mint a körtefából, a cseresznyefából 2 és félszer annyi, mint az almafából, a diófából félannyi, mint a cseresznyefából, Hány fa van mindenikből?

IX. Számrejtvény.

Közli: *Sz. Szabó Géza*, tanító, *Szenháromság*.

9. 16. 27. 23. 24. Nincsen foga s mégis eszik,
Hogyha vashoz férközhetik.
17. 5. 18. 19. 25. 19. Élő pillangós növény,
Virágzata piros, fehér.
12. 2. 3. Egy helyben áll és némelyek
Mégis ráfognak, hogy megyen.
28. 12. 1. 22. Egy női név, mindennapos,
Olvasd vissza s csak azt kapod.
3. 13. 3. Hivatal ez, no meg név is,
Szintén az visszafelé is.
10. 11. 13. 6. Szomjúságod oltod vele,
Találd ki hát, mi a neve?
14. 8. 3. 19. A kis ludak nevét zárja
Be e négy betű magába.
7. 16. 12. 16. Sütéskor a gazdasszonyok
Használják s a muzsikások.
21. 8. 4. 16. 20. 6. 24. Ezt húzták fel a hajókra,
Amíg a gőz ki nem túrta.
15. 26. Állóvíznek ez a neve,
Kacsa, liba úszkál benne.
- 1—28. Tóth Kálmánnak egy szép dalát
Kell, — olvasó, — hogy kitaláld.

X.

Számítási feladvány.

Közli: *Stein Benő*, m. kir. honvéd törzsőrmester, Nagyszében.

89	90	89	18	18	90	89	90
89	90	89	18	18	90	89	90
89	90	89	18	18	90	89	90
89	90	89	18	18	90	89	90
89	90	89	18	18	90	89	90
89	90	89	18	18	90	89	90
89	90	89	18	18	90	89	90
89	90	89	18	18	90	89	90

A kockában levő 64 kétjegyű szám közül 34 akként törölnöd, hogy a fennmaradó 30 szám összege «1905» legyen.

Hányszor kell a 18., hányszor a 89. és hányszor a 90. számot törölni?

Pályázati feltételek:

1. Pályázhat lapunk minden előfizetője, vagy számonkénti vásárlója.
2. Csak azon pályázatokat vesszük tekintetbe, melyek **legalább három rejtvény** megfejtését tartalmazzák.
3. Pályázati határidő 1905 április hó 20-ika.
4. Minden pályázatnak a megfejtéseken kívül a pályázó nevét és lakását kell tartalmaznia. — Ezenkívül 50 fillér bélyeg csatolandó a jutalomkönyv csomagolási és bérmentesítési díja fejében.
5. Minden megfejtő egy szépirodalmi könyvet kap jutalmul (regényt, vagy elbeszéléskötetet), bérmentes szállítással.
6. A «Rejtvényvilág» melléklet minden füzetben meg fog jelenni. Előfizetőink vagy olvasóink által beküldött jó rejtvényeket (képrejtvények kizárásával) készséggel közöljük.

Márcziusi füzetünk rejtvénytárgyainak megfejtései:

- I. Tréfás rejtvény: 36.
- II. Koczka-rejtvény: Kopó, opál, páva, olaj.
- III. Szórejtvény: Hajó.
- IV. Verses számrejtvény: A radványi sötét erdőben halva találták Bárcki Benőt.
- V. Tréfás számtani rejtvény: Árpád kap 18, Béla 12 koronát, mert saját fogyasztásuk előbb levonandó, s csak a Dezső által fogyasztott étel arányában osztandó el a 30 korona. (A legtöbb megfejtő ezt tekin-

tetbe nem véve, 16 és 14 koronás fogyasztást jelzett ;
ami azonban helytelen).

VI. Logogrif: Jég, czég, bég, lég, még, vég.

VII. Szótalány: Czipő vagy csizma.

VIII. Számtani rejtvény: 8, 12, 5, 20.

IX. Számrejtvény: Influenza.

X. Szórejtvény: Budapest.

KALAPKIRÁLY.

Elismert specialista
3.—, 4.—, 5.— koronás férfi és
női elsőrangú kalap-különle-
gességekben.

Budapest, IV., Eskü-ut 6.

Klotild-paleta.

Hidegen folyó oltóviasz,
debozonkint 80—50 fillér,
1—2 korona.

FEHÉR TINTA,
titkos íráshoz, utasítással
1 korona.

Varga Sándornál, Turkeve.

Könyvárleszállításunk 1905. évre.

Olvasóink könyvszükségletének kielégítésére nagymennyiségű új, 2—3 koronás bolti árú könyvet vásároltunk, melyeket rendkívül jutányosan, példányonként **1 koronáért** szállíthatunk előfizetőinknek és olvasóinknak alanti szállítási föltételeink szerint.

A könyvek a következők :

Sorszám		Bolti ára korona	Leszáll. ára korona
1.	About Edmond. A zsványkirály	2.—	1.—
2.	d'Annunzio Gabriele. Józanság és mámor ...	2.—	1.—
3.	— Az ártatlan	2.—	1.—
4.	Barang. 1848/49. szabadságharcz története	3.—	1.—
5.	Balsac Honoré. A harminczéves asszony ...	2.—	1.—
6.	Beksics Gusztávné. A kamarás úr	2.—	1.—
7.	Boisgobey F. Monistrol kisasszony	2.—	1.—
8.	Bródy Sándor. Király-idyllek	2.—	1.—
9.	Cajanello herczegnő. Üdv a szerelemben ...	2.—	1.—
10.	Croker B. M. Más büne miatt	2.—	1.—
11.	Csomory Gyula. A Duna titka.	2.—	1.—
12.	Daudet Alfonz. Művészházasságok	2.—	1.—
13.	— Tarasconi Tartarin	2.—	1.—
14.	Dosztojevszky M. Fedor. A játékos	2.—	1.—
15.	Dumas Sándor. A kaméliás hölgy	3.—	1.—
16.	J. B. Farjeon. A vörös kilencezes.	2.—	1.—
17.	Féreal. A spanyol inquisitio titkai	2.—	1.—
18.	Fergus Home. Egy rejtélyes eset	2.—	1.—
19.	Flammarion Camille. Uránia	2.—	1.—
20.	— A világ vége	3.—	1.—
21.	Foggazzaro. A kettős élet	2.—	1.—
22.	Forgács Ambrus. A vér	2.—	1.—
23.	Gergely Ferencz. Éjszaka	2.—	1.—
24.	Gerő M. Fenn és alant	2.—	1.—
25.	A. Cl. Gunter. A sehonnai kisasszony ...	3.—	1.—
26.	Gutius. A vádlottak padján	2.—	1.—
27.	— Jó madarak	2.—	1.—
28.	Gyarmathy Zsigáné. Bánék, Andrásék ...	2.—	1.—
29.	Gyp. Ginette boldogsága	2.—	1.—
30.	Haggard Rider. A hamis próféta	2.—	1.—
31.	Halmi Bódog. Marosházi történetek	2.—	1.—

Sorszám	Bolti ára korona	Leszáll. ára korona
32. Hardy J. D. Egy delejes álom... ..	2.—	1.—
33. Hungerford Mrs. A kis hercegnő	2.—	1.—
34. Jansen Péter. Mese a szerelemről... ..	2.—	1.—
35. Kabos Ede. Fehér éjszakák... ..	2.—	1.—
36. Keleti Márton. Magános emberek	2.—	1.—
37. — Rongyosok	2.—	1.—
38. Kósa Rezső. Ólombetűk világa	2.—	1.—
39. Luczián. Klasszikus bűnpörök	2.—	1.—
40. Lukácsné Győry Mariska. Háztartási és szá- kácskönyv... ..	2.—	1.—
41. Marlitt Emilia. A kékszakáll	2.—	1.—
42. Mártonffy M. Színpadtól a kolostorig	2.—	1.—
43. Migray József. Forrongás... ..	2.—	1.—
44. Mihályfalvy J. Tolvaj furfang	2.—	1.—
45. Molnár Ferencz. Éva... ..	2.—	1.—
46. Montépin Xavér. Az örült szerelmei... ..	2.—	1.—
47. Móricz Pál. Szabadságharczi csatatörténetek	2.—	1.—
48. Chr. Murray. Gabriel Kenyon	2.—	1.—
49. Ohnet György. A vasgyáros	3.—	1.—
50. — A szerelem mámora	2.—	1.—
51. — A bánya	3.—	1.—
52. Oller Narciso. A pillangó	2.—	1.—
53. Paral Bertalan. Ambruska mint hagyaték	2.—	1.—
54. Pekár Gyula. A lilioszasszony	3.—	1.—
55. Petőfi Sándor. A hóhér kötele	2.—	1.—
56. Pierantoni M. G. A ghetto rózsája	2.—	1.—
57. Ponson. A bolygó hollandi	2.—	1.—
58. Radó Richárd. A vasuti sztrájk	2.—	1.—
59. Onida. Szeretve a sírig	2.—	1.—
60. Rovetta Gerolamo. A nagyravágyás átka... ..	2.—	1.—
61. — A Montégu-pör	2.—	1.—
62. Rózsa Miklós. Nászút hármásban	2.—	1.—
63. Salgó F. László. Asszonyszerelem	2.—	1.—
64. Saltarino Sgr. Alfredo	2.—	1.—
65. Serao Matild. A zárda titka	2.—	1.—
66. Sienkiewicz Henrik. Öt kövessük!	2.—	1.—
67. Simon Vilmos. Élményeim az angol-búr há- borúból	2.—	1.—

Sorszám	Boltí ára	
	korona	Leszál. ára korona
68. Somlyó Sándor. Csintalanságok	2.—	1.—
69. Sutherland E. Pontefract lord... ..	2.—	1.—
70. Stevenson Róbert. Az öngyilkosok tanyája	2.—	1.—
71. Szabó Endre. A szusz	2.—	1.—
72. — A kardos menyecske	2.—	1.—
73. — Sírva vigadók... ..	2.—	1.—
74. Szabóné Nogáll Janka. Szerelmes asszonyok	2.—	1.—
75. Theuriet André. Egy gyenge pillanat	2.—	1.—
76. Tolstoj Leó. Kozákok	2.—	1.—
77. Tóth József. A falu nótái... ..	2.—	1.—
78. Turgenjev Iván. Bazaroff	2.—	1.—
79. Twain Mark. Koldusfű és királyfiú	2.—	1.—
80. Veress Sándor. A bosszú	3.—	1.—
81. — Az ördög kalapja	3.—	1.—
82. Verne Gyula. Kin Fu	2.—	1.—
83. Wallersee Mária. Egy királyi udvar titkaiból	2.—	1.—
84. Zola Emil. Pénz	3.—	1.—
85. — A háború... ..	3.—	1.—
86. — A martalék... ..	2.—	1.—

Szállítási feltételek: 10 kötetnél kevesebbet csak a pénz előzetes beküldése mellett (bélyegekben is) bérmentve szállítunk.

10 kötet vételétől kezdve a szállítás utánvétellel is történhetik (szintén bérmentve). 10 kötethez ingyen mellékeljük a «Japánország» című értékes, képmellékletekkel díszített gyönyörű díszmunkát.

20 kötethez ingyen mellékeljük: «Japánország» díszmunkát és a «Hódítás eszközei» című, nagyalakú kötetet 150 művészno miniature arcképpel.

30 kötethez ingyen mellékeljük: «Japánország»-ot, a «Hódítás eszközei»-t és a «Jó modor» című legújabb, legmodernebb illemkönyvet, mely mindenki részére nélkülözhetetlen.

Megrendeléseknél elégséges a könyvek előtti sorszámok megjelölése. — Egy-egy könyvből több példány is rendelhető.

Kiváló tisztelettel

„ÉRDEKES KÖNYVTÁR“

kiadóhivatala

Budapest, V., Kálmán-utca 2.

LEGUJABB!

LEGUJABB!

Mindenkinek nélkülözhetetlen

a

Közhasznú könyvtár.

Minden szám ára 12 fillér bérmentve.

Minden kötetnek igen becses tartalma van. A címboríték csinos nemzeti színnel ékeskedik. — Minden 10 füzet után egy füzet ingyen jár. — Megrendelhető utalványon:

«**ÉRDEKES KÖNYVTÁR**» kiadóhivatalában,
Budapest, V., Kálmán-utca. 2.

Tartalom:

1. Szerelmi levelező. — 2. Illemtan. — 3. Pohárköszöntő. —
4. A kanári madár tenyésztése. — 5. Pecsenyék és vadak készítése. — 6. A női szépség ápolása. — 7. Gyors segély. Orvosi tanácsadó. — 8. Fogak, a kéz és a köröm ápolása és gyógykezelése. — 9. Társasjátékok. — 10. Virágkertészet. — 11. Jóslás kártyából és kézből. — 12. Soványító- és hizlaló-gyógymód. — 13. A francia négyes szabályai. — 14. Az alsós szabályai. — 15. Álomfejtés. — 16. Gyermekebetegek és azok gyógyítása. — 17. Lawn-tennis-játék és annak szabályai. — 18. Álmatlanság és annak gyógyítása. — 19. Házi czukrászat. — 20. Football-játék és szabályai. — 21. Hölgyek tanácsadója. (Minden piperecikkek készítése). — 22. Idegesség és annak gyógyítása. — 23. Testedzés. — 24. Németül egy óra alatt. — 25. Aquarellfestészet. — 26. Az egészség fenntartása. — 27. Francziául egy óra alatt. — 28—29. Idegen szótár. — 30. A jó modor. — 31. Német helyesírás. — 32. Magyar helyesírás. — 33. Kinek milyen címzés jár? — 34. Angolul egy óra alatt. — 35. A gyermek megóvás. — 36. A házaselet egészségtana. — 37. Kis köszöntő. — 38. Vidám és tréfás pohárköszöntések. — 39. Körtánczok. — 40.—41. Tréfás műkedvelői előadások.

282051